

Indholdsfortegnelse

Datablad.....	3
1. Resumé og samlet vurdering	4
1.1. Beskrivelse af projektet.....	6
1.2. Afgørelse.....	6
1.3. Ikke teknisk resumé	7
1.4. Vilkår for godkendelsen.....	7
1.5. Offentlighed.....	11
1.6. Klagevejledning	14
2. Generelle forhold.....	16
2.1. Meddelelsespligt - anlæg, arealer, ejerforhold	16
2.2. Gyldighed.....	16
2.3. Revurdering og retsbeskyttelse	16
3. Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold...	19
3.1. Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v.....	19
3.2. Landskab og kulturhistorie	21
4. Husdyrhold, staldanlæg og drift	23
4.1. Husdyrhold og staldindretning	23
4.2. Ventilation	24
4.3. Fodring	24
4.4. Energi- og vandforbrug	25
4.5. Spildevand herunder regnvand	25
4.6. Affald	25
4.7. Råvarer og hjælpestoffer	27
4.8. Gødningsproduktion og -håndtering	27
4.9. Driftsforstyrrelser eller uheld.....	28
4.10. Bedste tilgængelige teknik	29
5. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg.....	30
5.1. Ammoniak og natur	30
5.2. Lugt	34
5.3. Fluor og skadedyr.....	34
5.4. Transport	34
5.5. Støj	35
5.6. Støv	35
5.7. Lys	35
6. Påvirkning fra arealerne	36
6.1. Arealoversigt	36
6.2. De generelle beskyttelsesniveauer.....	36
6.3. Habitatvurdering	39
6.3.1. Nitrat til overfladevand	39
6.3.2. Fosfor til overfladevand.....	45
7. Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter).....	48
8. Alternative løsninger, 0-alternativ og husdyrbrugets ophør	52
9. Egenkontrol og dokumentation	52
10. Indkomne høringssvar	52
<i>Bilag</i>	66

Datablad

Ansøger	Holger og Kirsten Mette L. Madsen Mægbækvej 4, 7620 Lemvig
Bedriftens adresse	Nørgårdvej 15
Husdyrbrugets navn	Nørgård
Matrikelnummer	12a, Præstegården, Vandborg
Virksomhedens art	Slagtesvineproduktion
Ejer	Holger Lundgaard Madsen
CVR-nummer	17 94 13 72
CHR-nummer	55973
P-nummer	1.001.394.189
Kontaktperson	Holger Lundgaard Madsen Tlf.: 20 41 67 87 holger@lundgaardmadsen.dk
Tilsynsmyndighed	Lemvig Kommune

1. Resumé og samlet vurdering

Denne miljøgodkendelse er opdelt i to hovedafsnit. Første del udgøres af selve godkendelsen med de vilkår, Lemvig Kommune stiller vedrørende indretning og drift af virksomheden.

Anden del er den miljøtekniske beskrivelse og vurdering. Her er ejendommen og arealerne beskrevet nærmere, og der er redegjort for den påvirkning, virksomheden forventes at have på omgivelserne.

Godkendelsen med vilkår

1.1. Beskrivelse af projektet

Det søgte projekt indebærer, at tre eksisterende staldbygninger på ejendommen, samt møddingspladsen nedrives. Der opføres en ny slagtesvinestald og den eksisterende fodersilo flyttes til syd for eksisterende lade.

Husdyrholdet udvides fra 4.284 slagtesvin/år (30 – 115 kg) til 10.500 slagtesvin/år (30-115 kg). Heraf opstales 7.500 slagtesvin/år i den nye stald. Den samlede produktion udgør 338 dyreenheder (DE).

Den søgte produktion er omfattet af Husdyrlovens § 12, stk. 1 nr. 2, (IE-husdyrbrug) da der søges til en produktion på mere end 210 DE i slagtesvin.

1.2. Afgørelse

Lemvig Kommune godkender det søgte projekt om udvidelse af Nørgårdvej 15, 7620 Lemvig, til en produktion på 10.500 slagtesvin/år (30 – 115 kg).

Miljøgodkendelsen er givet på vilkår, der har til hensigt at beskytte den omgivende natur og miljø.

Det er en forudsætning for godkendelsens gyldighed, at Jordbrugskommissionen (fra 1. april 2013, Jordfordelingskommissionen) tillader, at bopælspligten på stuehuset på Nørgårdvej 15 ophæves og stuehuset efterfølgende nedrives, da det søgte projekt ellers ikke overholder Husdyrlovens afstandskrav til beboelse på 15 meter.

Lemvig Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige påvirkninger af miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

Vær opmærksom på at godkendelser og tilladelser efter anden lovgivning, for eksempel nedrivnings- og byggetilladelse, ikke er indeholdt i denne godkendelse, men skal søges særskilt hos Lemvig Kommune.

På Lemvig Kommunes vegne den 24. maj 2013.

Simon Bach Nielsen
miljømedarbejder

1.3. Ikke teknisk resumé

Lemvig Kommune har ikke fundet forhold ved vurderingen af det søgte projekt, som giver anledning til problematiske miljøforhold. Nørgård har en god beliggenhed for et stort husdyrbrug, da der er god afstand til enkeltbeboelser og bysamfund, og sårbar natur. Dermed er der ikke væsentlig risiko for lugtgener eller naturpåvirkninger fra projektet.

Godkendelsen indeholder desuden driftsvilkår om blandt andet fodring, støj og affaldshåndtering, som sikrer, at forudsætningerne i det søgte projekt opfyldes, samt at unødige gener for de omkringboende forebygges.

Den projekterede nye stald etableres i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse og vil ikke fremstå som en væsentlig landskabspåvirkning, set i forhold til de nuværende landskabelige forhold.

Det er vurderet, at der i projektet anvendes den bedste tilgængelige teknik.

De generelle beskyttelsesniveauer i Husdyrloven for udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet og grundvandet er overholdt i projektet, blandt andet ved, at der etableres flere efterafgrøder end det generelle lovkrav.

1.4. Vilkår for godkendelsen

Godkendelsen indeholder en række konkrete vilkår for husdyrbrugets drift, indretning og kontrol. Vilkårene skal medvirke til at sikre

- at indretning og drift af husdyrbruget og arealerne sker i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet samt den miljøtekniske beskrivelse og vurdering
- at yderligere miljøkrav, fastsat på grundlag af kommunens vurdering af ansøgningen, overholdes
- at risikoen for, at der forekommer forurening eller gener ud over de forventede ifølge miljøvurderingen, minimeres.

Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet, den vedlagte miljøtekniske beskrivelse og vurdering, samt godkendelsens vilkår.

Der gøres opmærksom på, at de valgte virkemidler og miljøteknologi skal være etableret og i brug senest når udvidelsen af dyreholdet påbegyndes.

Miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Produktionstilladelse

Godkendelsen omfatter et dyrehold på 10.500 slagtesvin (30-115 kg).

Produktionen må på intet tidspunkt overstige de begrænsninger, der følger af anden lovgivning.

2. Kg N ab dyr

Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end 28.940,13 kg N pr. år.

"Kg N ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\text{Kg N ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))$$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	10.500
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	115
FEsv pr. kg. tilvækst	2,63
Gram råprotein pr. FEsv, g	147,4
Kg N ab dyr pr. slagtesvin	2,7562

3. Fosforindhold i foder

Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som Kg P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end 6.123,4 kg P pr. år.

"Kg P ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\text{Kg P ab dyr pr. slagtesvin} = ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr FEsv}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst})$$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	10.500
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	115
FEsv pr. kg. Tilvækst	2,63
Gram fosfor pr. FEsv, g	4,7
Kg P ab dyr pr. slagtesvin	0,583185

4. Nyt staldbyggeri

Nyt staldbyggeri skal placeres som vist i Appendiks A, bilag 2.

Stalden skal indrettes med drænet gulv og spalter (miljøspalter) og multistep ventilation. Ventilatorerne skal have afkast en meter over tagfladen.

5. Affald

Dagrenovationslignende og forbrændingseget affald skal opsamles i en container beregnet til formålet.

Deponeringseget affald skal frasorteres og opbevares under tag.

Ikke-geanvendeligt PVC-affald skal frasorteres og opbevares under tag.

Ikke-geanvendeligt farligt affald skal opbevares under tag i separate, egnede beholdere.

Alt olieaffald skal opbevares i tromler eller andre egnede beholdere, der er placeret indendørs, på tæt gulv uden afløb. Affaldsoplaget skal være placeret på en sådan måde, at et eventuelt spild ikke kan løbe ud af døre og porte eller ud af en utæt sokkel eller lignende. Det skal sikres, at et eventuelt spild kan opsamles indendørs. Anvendes der spildbakke eller opkant omkring oplaget, skal dette indrettes således, at indholdet fra den største beholder kan tilbageholdes.

Klinisk risikoaffald som kanyler, hætteglas og lignende skal opbevares i en engangsplastspand, beregnet til formålet.

6. Beredskabsplan

Der skal udarbejdes en beredskabsplan for ejendommen.

Lemvig Kommune skal modtage kopi af beredskabsplanen senest når godkendelsen udnyttes, altså når bygge- og anlægsarbejder iværksættes.

7. Støj

Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer se tabel herunder.

Dag	Periode	Reference-tidsrum	Værdi
Mandag- fredag	kl. 07.00-18.00	8 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00-14.00	7 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00-18.00	4 timer	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00-18.00	8 timer	45 dB(A)
Alle dage (aften)	kl. 18.00-22.00	1 time	45 dB(A)
Alle dage (nat)	kl. 22.00-07.00	½ time	40 dB(A)

For dag-, aften og natperioden skal grænseværdierne overholdes inden for det mest støjbelastede tidsrum på henholdsvis 8 timer (lørdag 7 og 4), 1 time og ½ time.

Maksimalværdier af støjniveauet må om natten ikke overstige ovennævnte kravværdier med mere end 15 dB(A).

Hvis tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedr. støj fra husdyrbruget er velbegrundede, skal husdyrbruget igennem en akkrediteret virksomhed for egen regning eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt. Med mindre der er tale om overskridelser af grænserne, kan målingerne højst kræves udført én gang årligt og skal foretages i overensstemmelse med miljøstyrelsens gældende vejledning.

8. Spildevand

Ved overfladeafløb må der ikke ske oplagring, anvendelse og transport af foder, dyr, gødning, olie og kemikalier, således at der ikke opstår risiko for forurening af vandløb via drænafløb.

9. Opbevaringskapacitet

Husdyrbruget skal til enhver tid råde over 9 måneders opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning.

10. Nedfældning af husdyrgødning

Udbringning af husdyrgødning på mark 46-0 inden for en afstand af 10 meter til det omkransende overdrev kun må ske ved nedfældning.

Den vejledende registrering af overdrevets udstrækning fremgår af oversigtskort i godkendelsens bilag 2.

11. Nitratudvaskning - efterafgrøder

Der skal etableres 1,2 % ekstra efterafgrøder ud over det lovpligtige krav. Disse efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødsning.

12. Kontrolvilkår og egenkontrol

For at kunne kontrollere at virksomheden overholder godkendelsens vilkår, samt gældende miljølovgivning, skal virksomheden opbevare eller på forlangende inden 4 uger fremskaffe følgende dokumenter for de seneste 5 år:

Husdyrgødning: Gødningsregnskaber.
Mark- og gødningsplaner.

Næringsstoffer: Kopier af foder- og mineralrecepter samt dokumenterede oplysninger om samlede anvendte fodermængder.

Dyrehold: Årlige opgørelser af dyreholdets størrelse.

13. Ophør af drift

Ved ophør af driften, skal husdyrbruget foretage oprydning i et sådan omfang, at forureningsfare undgås. Herunder skal gylletanke, gyllekølingsanlæg og lignende tømmes.

Lemvig Kommune skal kontaktes med henblik på at aftale, hvilke foranstaltninger, der skal til for at fjerne forurenende kilder, herunder bygninger, silo- eller tankanlæg.

1.5. Offentlighed

Foroffentlighed

Det søgte projekt er offentliggjort ved annoncering i Lokalavisen i Lemvig, uge 10, 2013, samt annoncering på www.lemvig.dk med fire ugers frist til at indgive bemærkninger til projektet.

Der er ikke indgivet bemærkninger til projektet i foroffentlighedsperioden.

Høring af ansøger og interessenter

Kommunens forslag til miljøgodkendelse har været sendt i to ugers høring hos ansøger og ansøgers rådgiver.

Herefter er naboer, interesseorganisationer og eventuelle andre interessenter orienteret om forslaget ved 6 ugers høring. Følgende er hørt:

- Nørgårdvej 1, 7620 Lemvig
- Nørgårdvej 2, 7620 Lemvig
- Nørgårdvej 7, 7620 Lemvig
- Jernbanegade 2, 8723 Løsning (ejer Nørgårdvej 9)
- Nørgårdvej 19, 7620 Lemvig
- Toelbjergvej 3, 7620 Lemvig (ejer Nørgårdvej 20)
- Aagade 33, 9620 Aalestrup (ejer Nørgårdvej 22)
- Nørgårdvej 24, 7620 Lemvig
- Nejrupvej 44, 7620 Lemvig (ejer Nørgårdvej 24)
- Indiakaj 9, 3. 2, 2100 København Ø (ejer Sønder Dalgårdvej 3)
- Sønder Dalgårdvej 7, 7620 Lemvig
- Vandborgvej 29, 7620 Lemvig
- Vandborgvej 33, 7620 Lemvig
- Kirkensgårdvej 3, 7620 Lemvig
- Kirkensgårdvej 5, 7620 Lemvig
- Næstvedvej 367, 4100 Ringsted (ejer Kirkensgårdvej 6)
- Voldgade 1, 7620 Lemvig (ejer Kirkensgårdvej 21 og 23)
- Houdamvej 14, 7620 Lemvig (ejer forpagtede arealer)
- Mægbækvej 11, 7620 Lemvig (ejer forpagtede arealer)
- Lemvigvej 12, 7620 Lemvig (ejer forpagtede arealer)
- Toelbjergvej 6, 7620 Lemvig (ejer forpagtede arealer)
- Vandborgvej 66, 7620 Lemvig (ejer forpagtede arealer)
- Danmarks Naturfredningsforening, Lemvig: Jens Johan Brogaard, br@lemvig-gym.dk
- Danmarks Naturfredningsforening: dnlemvig-sager@dn.dk
- Det Økologiske Råd: husdyr@ecocouncil.dk.

Offentliggørelse

Miljøgodkendelsen offentliggøres på Lemvig Kommunes hjemmeside, www.lemvig.dk, samt ved annoncering i Lokalavisen i Lemvig den 4. juni 2013. Følgende har fået meddelelse om udarbejdelse af godkendelsen:

- Mægbækvej 4, 7620 Lemvig
- Alice Nielsen, Lemvig Landboforening, an@lemvig-landbo.dk
- Aagade 33, 9620 Aalestrup (ejer Nørgårdvej 22)
- Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Sundhedsstyrelsen, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg, midt@sst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dnlemvig-sager@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/Jens Johan Brogaard, Torsvej 111, 7620 Lemvig, BR@lemviggygym.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – Vestjylland, lemvig@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, natur@dof.dk
- Friluftsrådet, v. Allan Kjær Villesen, Højbovej 9, 7620 Lemvig, akv@tdcadsl.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV, fr@friluftsraadet.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd Reventlowsgade 14, 1651 København V, ae@aeraadet.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, att. Signe Normand, Aarhus University, Ny Munkegade 114, DK-8000 Aarhus C, dbf.oestjylland@gmail.com
- Danmarks Sportsfiskerforbunds Miljøkoordinator, Erik Schou Nielsen, Rosenvej 18, 8240 Risskov, enie@aabc.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia, mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Dansk Fritidsfiskerforbund, Arne Rusbjerg, Engvej 42 7490 Aulum, teamstr@gmail.com
- Aktive Fritidsfiskere i Danmark v. Leif Søndergård, Søvejen 6, 7860 Spøttrup, afid@aktivefritidsfiskere.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17,3, Postboks 2188, 1017 København K, fbr@fbr.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N, husdyr@ecocouncil.dk

Denne afgørelse kan indbringes for domstolene indtil 6 måneder efter den dato, hvor afgørelsen bliver meddelt, jf. miljøbeskyttelseslovens § 101.

Miljøgodkendelsen er givet i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 4. december 2009 og litteraturliste bagerst i denne miljøgodkendelse.

1.6. Klagevejledning

Afgørelsen er truffet i medfør af kapitel 3 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4. december 2009. Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet i henhold til Kapitel 7 i Husdyrloven af følgende;

- Ejeren af Nørgårdvej 15, 7620 Lemvig
- Embedslægeinstitutionen
- Enhver, der har en individuel interesse i sagens udfald.

En eventuel klage skal være skriftlig, stiles til Natur- og Miljøklagenævnet og sendes til Lemvig Kommune.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at klager indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr.

Klager modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra Lemvig Kommune. Klager skal benytte denne opkrævning ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Klagen skal være Lemvig Kommune i hænde senest 4 uger efter, at godkendelsen er offentligt annonceret. Umiddelbart efter klagefristens udløb videresender kommunalbestyrelsen klagen til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af det materiale, der er indgået i miljøgodkendelsens behandling.

Hvis afgørelsen påklages får ansøger besked. Klage over en tilladelse efter § 10 eller en godkendelse efter §§11, 12 eller 16 har ikke opsættende virkning med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet jf. § 81 i Husdyrloven. Det betyder, at hvis eventuelt byggeri påbegyndes og en sag påklages kan Natur- og Miljøklagenævnet sætte byggeriet i stå eller kræve nedrivning for ansøgers regning.

Klagefristen udløber den 2. juli 2013 ved kontortids ophør.

I forbindelse med behandlingen af sagen kan det være nødvendigt, at Lemvig Kommune indsamler, behandler og videregiver oplysninger, der er nødvendige for sagens behandling. Ifølge persondataloven har man blandt andet ret til at bede om indsigt i de oplysninger, der behandles, ret til at gøre indsigelser mod, at oplysningerne behandles, ret til at berigtige Lemvig Kommunes oplysninger samt ret til at klage over behandlingen til Datatilsynet. Forvaltningsloven og offentlighedsloven giver normalt også mulighed for at få indsigt i sagen. Lemvig Kommune sender og modtager breve, dokumenter og andre informationer fuldt elektronisk via e-post og websider. Adressen til Teknik & Miljø er: teknik@lemvig.dk

2. Generelle forhold

2.1. Meddelelesespligt - anlæg, arealer, ejerforhold

Udskiftning af arealer og ændrede overførsler til biogasanlæg skal anmeldes til kommunen.

Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemands arealer) kan ske uden en ny godkendelse såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare, jævnfør § 15 i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.2. Gyldighed

Udvidelsen skal være udnyttet senest 2 år efter at godkendelsen er meddelt.

Godkendelsen anses for udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder.

Hvis godkendelsen ikke helt eller delvist udnyttes i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet.

2.3. Revurdering og retsbeskyttelse

Kommunalbestyrelsen skal tage en godkendelse af et IE-husdyrbrug op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 39 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, når EU-Kommissionen i EU-Tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter omfattet af § 12, stk. 1, nr. 1-3, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Kommunalbestyrelsen skal tage godkendelsen op til revurdering uanset § 40, stk. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og § 41 a, stk. 1, i lov om miljøbeskyttelse.

Revurderingen skal omfatte alle vilkår i godkendelsen.

Ifølge § 40 stk. 1 i Husdyrloven må tilsynsmyndigheden ikke meddele påbud eller forbud efter § 39 før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse, jævnfør altså ovenstående undtagelse.

Tilsynsmyndigheden skal dog, jævnfør Husdyrlovens § 40, stk. 2, tage godkendelsen op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 39, hvis

- der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,

- forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, eller
- det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.

Virksomhedens miljøgodkendelse skal, jævnfør § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering,

Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2021, med mindre der forinden offentliggøres BAT-konklusioner.

Miljøteknisk beskrivelse

---

3. Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Husdyrbruget ligger på adressen Nørgårdvej 15, 7620 Lemvig, matrikel 12a, Præstegården, Vandborg.

Det søgte projekt indebærer, at dele af de eksisterende bygninger på ejendommen rives ned, og at der opføres en ny slagtesvinestald.

Projektet er beskrevet i det fremsendte ansøgningsmateriale, som er vedlagt som Appendiks A til denne godkendelse, samt digital ansøgningskema 41056, indsendt via husdyrgodkendelse.dk.

3.1. Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v.

Anlæggets placering i forhold til naboer, samlet bebyggelse, byzone m.m. fremgår af tabel 1.

Afstande er målt fra nærmeste stald, hvor andet ikke er nævnt.

Tabel 1: Generelle afstandskrav

Afstand til	Afstand målt (Ca.)	Afstandskrav jf. Husdyrgodkendelsesloven
Nærmeste nabobeboelse (Nørgårdvej 19)	207 m	50 m
Naboskel	45 m	30 m
Nærmeste samlede bebyggelse (Vandborg)	850 m	50 m
Nærmeste byzone eller sommerhusområde (Vejlby)	2.200 m	50 m
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	850 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	680 m	50 m
Vandløb og søer	650 m	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej (Nørgårdvej)	*25 m	15 m
Levnedsvirksomhed	>1.000 m	25 m
Beboelse på samme ejendom	**9 m	15 m

*målt fra projekteret stald

**Der søges nedrivningstilladelse til stuehus

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde, jævnfør Husdyrlovens § 7, et større sammenhængende overdrevsområde ligger cirka 600 meter syd og sydvest for staldanlægget.

Fortidsminder og Beskyttelseslinier

Den projekterede slagtesvinestald ligger inden for kystnærhedszonen, cirka 3 km fra Vesterhavets kyst og cirka 1,5 km fra Ferring Sø.

Kystnærhedszonen er en 3 km bred bufferzone, som skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængige af kystnærhed for at de danske kyster bevares som åbne kyststrækninger jf. planloven kapitel 5a.

Kystnærhedszonen er dog en planlægningszone for kommunen og ikke en forbudszone, hvorfor den almindelige landbrugsmæssige drift kan fortsætte som hidtil. (Planlovens kap. 2a).

Staldanlægget og samtlige udbringningsarealer ligger udenfor søbeskyttelseslinier, skovbyggelinier, strand- og klitbeskyttelseslinier, samt kirkebyggelinier.

Der ligger ingen beskyttede sten- eller jorddiger på eller op til ejendommens staldanlæg. Flere udbringningsarealer grænser op til beskyttede sten- eller jorddiger.

Der ligger ingen fredninger eller fortidsminder i umiddelbar nærhed af staldanlægget, og der er ingen fredninger eller fortidsminder på udbringningsarealerne.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Lemvig Kommune vurderer, at husdyrbrugets anlæg overholder de generelle afstandskrav i Husdyrlovens § 6, 7 og 8, dog under forudsætning af, at ejendommens stuehus nedrives i forbindelse med projektet, da afstanden fra stuehus til projekteret ny stald ikke overholder afstandskravet på 15 meter.

Nedrivningen af de eksisterende stalde og stuehuset kræver at der søges nedrivningstilladelse ved Lemvig Kommune, samt at Jordbrugskommissionen (pr. 1. april 2013 Jordfordelingskommissionen) godkender, at beboelsen på landbrugsejendommen fjernes.

Den nye staldbygning ligger i sammenhæng med det eksisterende staldanlæg, og vil ikke være synligt fra kysten, eller forhindre indsigt til kystlinjen. Der er således ikke grundlag for

projektændringer som følge af, at det projekterede byggeri ligger inden for kystnærhedszonen.

Den fortsatte drift af udbringningsarealerne vurderes ikke at påvirke fredninger eller fortidsminder, eller beskyttede sten- eller jorddiger, som grænser op til udbringningsarealerne.

3.2. Landskab og kulturhistorie

Nørgård ligger i et landskabeligt interesseområde og på kanten af et geologisk interesseområde, og nord for et kulturhistorisk interesseområde.

Landskab og geologi

Nørgård ligger i kanten af særligt geologisk interesseområde "Lodbjerg-Thyborøn-Bovbjerg-Engbjerg" (NGI 76, NK 80 og GeoSite 4-4)

Kystprofilen ved Bovbjerg er en 6 km lang kystklint. Profilet viser landskabets indre opbygning ved Hovedopholdslinien, med lag fra Elster, Saale og Weichel istiderne. Terrænet inde bag profilet viser den glacielle landskabsserie ved Hovedopholdslinien, med inderlavning, randmoræne, smeltevandsslette og bakkeø.

Kystprofilen ved Bovbjerg og det umiddelbart bagvedliggende landskab har international interesse som det eneste samlede tværsnit i det randmorænesystem, som markerer den maksimale udbredelse af den skandinaviske iskappe i sidste istid.

Nørgård ligger cirka 3 km fra kysten.

Terrænet omkring Nørgård er et markant randmorænelandskab, præget af bakkeøer og dødishuller. Ejendommen er synlig fra øst, syd og nord, mens bakkeøer dækker for indsigten fra vest.

Området er et landskabeligt interesseområde, der ønskes friholdt for elementer, der i væsentlig grad kan forstyrre oplevelsen af landskabet.

I forbindelse med landskabsvurderingen er ejendommen beset fra forskellige indsigtsretninger. Fotos, beskrivelser samt oversigtskort ses i bilag 1.

Kulturhistorie

Nørgård ligger cirka 500 meter nord for Vandborg, som består af Vandborg Kirkeby, Vandborg Mejeriby og Vandborg Smedeby.

Disse små byer opstod i sidste del af 1800-tallet omkring vej-kryds. Her byggede man mejerier, smedjer, købmandshandel m.v. De tre "byer" i Vandborg sogn er velbevarede eksempler på denne samfundsmæssige strukturudvikling.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det søgte projekt har ikke et omfang, der i særlig grad påvirker oplevelsen af landskabet. Der er tale om udvidelse af en eksisterende bygningsmasse, som i forvejen udgør et element i landskabet.

Det projekterede byggeri afskærer ikke for indsigtskiler til særlige landskabsstrukturer, såsom kystlinjer eller bakkeøer.

Projektet påvirker ikke de geologiske interesser i området, som primært knytter sig til kystlinjen, 3 km vest for staldanlægget.

Da staldanlægget på Nørgård ligger cirka 500 meter nord for Vandborg, og da projektet gennemføres i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse uden at udgøre en væsentlig landskabelig påvirkning, vurderes projektet ikke at påvirke Vandborg som et kulturhistorisk interesseområde.

Samlet set vurderes projektet ikke at forstyrre de landskabelige, geologiske eller kulturhistoriske interesser i området.

4. Husdyrhold, staldanlæg og drift

Husdyrbrugets dyrehold, indretningen i de enkelte staldafsnit, samt driftsforholdene på husdyrbruget er beskrevet i Kapitel 3 i hoveddokumentet i Appendiks A.

Herunder følger Lemvig Kommunes vurdering af projektet, som det er beskrevet i hoveddokumentets kapitel 3.

4.1. Husdyrhold og staldindretning

Husdyrhold og staldindretning er beskrevet i Appendiks A's hoveddokument afsnit 3.1, samt Appendiks A's bilag 1 og 2

Der ændres ikke i staldindretningen i de staldafsnit, som forbliver i drift. Staldene er indrettet med drænet gulv og spalter.

Lemvig Kommune stiller vilkår om, at stalden etableres og indrettes som ansøgt.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

I den projekterede stald etableres der drænet gulv med spalter. Dette staldsystem er ikke bedst tilgængelige teknik (BAT) for staldsystemer.

Jævnfør Miljøstyrelsens Teknologiblade er delvist fast gulv BAT for staldindretning til slagtesvin. Miljøstyrelsens teknologiblade for slagtesvin ses på styrelsens hjemmeside:

http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Landbrug/Husdyrgodkendelser/bat/Teknologiblade_slagtesvin.htm

Der er redegjort for brugen af BAT i ansøgningsmaterialet i Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 7.2. Der er desuden beregnet en BAT-emissionsgrænseværdi for ammoniakfordampning fra staldanlægget. Beregningen ses i Appendiks A, bilag 10. BAT-niveauet for ejendommen er beregnet til 3.975 kg N/år. Emissionen fra det søgte projekt er 3.967 kg N/år.

Lemvig Kommune har verificeret beregningen og konstaterer, at det søgte projekt på anlægsniveau lever op til BAT-emissionsgrænseværdien.

Der er anvendt et virkemiddel i form af fodertilpasninger, som medfører, at emissionen fra anlægget ikke overstiger BAT-emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg.

Lemvig Kommune bemærker, at BAT-niveauet er opfyldt for de eksisterende staldafsnit. Dette betyder, at BAT-niveauet kan

antages at være overholdt, også hvis der kun sker en delvis udnyttelse af godkendelsen.

Natur- og Miljøklagenævnet udtaler i afgørelse NMK – 132-00042:

Ved fastsættelse af en emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg skal der ifølge BAT-standardvilkårene udregnes emissionsgrænser for henholdsvis nye og eksisterende dele af (stald)anlægget. Summen af disse emissionsgrænser udgør den samlede emissionsgrænseværdi for anlægget, som skal overholdes af husdyrbruget.

Lemvig Kommune vurderer heraf, at det søgte projekt er i overensstemmelse med Natur- og Miljøklagenævnets beskrevne praksis.

Samlet set vurderer Lemvig Kommune, at staldindretningen i den projekterede stald i sig selv ikke lever op til BAT, men at staldindretningen i kombination med foderoptimeringer på hele staldanlægget opfylder BAT-emissionsgrænseværdien for ammoniak.

4.2. Ventilation

Ventilationsforhold er beskrevet i Appendiks A, hoveddokument, afsnit 3.2.

De eksisterende ventilationsforhold i eksisterende stalde og de valgte ventilationsforhold i den projekterede stald er i overensstemmelse med den bedste tilgængelige teknik. Blandt andet anvendes der frekvensstyret multistep-ventilation på den nye stald, som sikrer lavt energiforbrug. De nye afkast er desuden uden "regnhætter" og med afkast en meter over kip, hvilket betyder, at lugtbidraget hos omkringboende begrænses på grund af luftens høje afgangshastighed og højt placerede luftafkast.

4.3. Fodring

Fodringen er beskrevet i Appendiks A, hoveddokument, afsnit 3.3. Afsnit 7.3 beskriver egenkontrol, der blandt andet omfatter at foderforbruget registreres ved effektivitetskontrol, at der laves foderplaner i samarbejde med rådgiver, samt at der udføres eftersyn af foderanlægget efter behov.

Ansøgningsmaterialet er suppleret med en effektivitetskontrol for Nørgård, der viser, at det projekterede virkemiddel i form af reduceret foderforbrug og indhold af råprotein i foderet er opfyldt ved nudriften i kalenderåret 2012.

Den projekterede fodring vurderes at være ud over, hvad der betragtes som BAT, idet forbruget i forhold til branchens normtal for foderforbrug i 2012 er 2,85 FE/kg tilvækst. Der anvendes dermed cirka 8 % mindre foder pr. produceret svin, end den forventede branchenorm.

Lemvig Kommune stiller vilkår i godkendelsen, der fastholder projektets fodringstiltag.

4.4. Energi- og vandforbrug

Energi- og vandforbrug er beskrevet i Appendiks A, hoveddokument, afsnit 3.4. Afsnit 7.3 beskriver egenkontrol, der blandt andet omfatter vand- og energibesparende procedurer.

De projekterede tiltag til energibesparelser (energieffektivt ventilationssystem og regulering af belysning) medfører, at projektet vurderes at leve op til BAT for energiforbrug. Det bemærkes desuden, at det projekterede energiforbrug jævnfør ansøgningen ligger væsentligt under EnergiMidts forventede normforbrug.

Det projekterede tiltag til vandbesparelser ved at placere vandventiler over foderkrybber og ved at sætte stalde i blød inden vask, sammenholdt med daglig egenkontrol med vandinstallationer gør, at evt. lækager og defekter i vandsystemet hurtigt kan udbedres. Dette vurderes at medføre, at de vandbesparende tiltag lever op til BAT.

4.5. Spildevand herunder regnvand

Spildevands- og regnvandsmængder og -forhold er beskrevet i Appendiks A, hoveddokument, afsnit 3.5, samt Appendiks A, bilag 5.

Der skal søges særskilt udledningstilladelse til regnvand, ansøgningsmateriale findes på Lemvig Kommunes hjemmeside: http://www.lemvig.dk/Files/Filer/Teknik_Miljo/blanketter/blanke_t019.pdf

4.6. Affald

Affaldsarter, mængder, modtagere og hyppighed for bortskaffelse fremgår af Appendiks A, hoveddokument, afsnit 3.6.

Lemvig Kommune stiller vilkår om, at opbevaring af affald skal ske på forsvarlig vis. Ved overholdelse af vilkår, vurderes affaldshåndteringen på ejendommen at være tilfredsstillende.

Vilkår for opbevaring af affald tager udgangspunkt i Lemvig Kommunes Regulativ for Erhvervsaffald 2012. Affaldsregulativet findes på hjemmesiden

<http://www.nomi.dk/nomi/Publikationer/Regulativer.aspx>.

Lemvig Kommune vurderer, at oplag af affaldsfraktioner generelt bør opbevares under tag, beskyttet fra vind og vejr. Det anbefales samtidigt, at de enkelte affaldsfraktioner har deres egen faste oplagsplads, som udgangspunkt for faste og forsvarlige driftsprocedurer for affaldshåndteringen.

Dagrenovationslignende affald er affald fra virksomheder, der er omfattet af definitionen af dagrenovationslignende affald i affaldsbekendtgørelsen.

Dagrenovationslignende affald består blandt andet af:

Affald med en sammensætning som dagrenovation fra husholdninger som køkken- og kantineaffald, emballageaffald fra fødevarer samt affald fra oprydning og rengøring.

Affald som kan give hygiejniske problemer i form af lugt, fluer, skadedyr samt let fordærveligt mad.

Ikke-genanvendeligt farligt affald er affald, der er omfattet af definitionen af farligt affald i affaldsbekendtgørelsen, og som er ikke-genanvendeligt, bortset fra eksplosivt affald.

Ikke-genanvendeligt farligt affald er bl.a.:

- rester af maling
- rester af opløsningsmidler
- lim rester
- spraydåser
- syre- og baserester
- asbest, støvende
- medicinaffald
- PCB-affald
- tungmetal
- forurennet jord

Klinisk risikoaffald er i Bekendtgørelse om affald defineret som affald omfattet af EAK-koderne 18 01 - 18 02 og er nærmere beskrevet i Miljøstyrelsens "Vejledning om håndtering af Klinisk Risikoaffald" nr. 4, 1998.

Ikke-genanvendeligt PVC-affald er typisk blød PVC, såsom:

- Gulvbelægninger og vægbeklædninger af vinyl
- Fotpaneler og fodlister
- Kraftige presenninger og tagfolier
- Ventilationslanger, armerede slanger, og vandslanger
- Regntøj, gummistøvler og andet blød PVC

Forbrændingseget affald er affald, der er omfattet af definitionen af forbrændingseget affald i affaldsbekendtgørelsen.

Forbrændingseget affald er affald med en positiv brændværdi, bortset fra affald der skal sorteres fra til genanvendelse eller affald som det efter lovgivningen er forbudt at forbrænde.

Eksempler på forbrændingseget affald:

- ikke genanvendeligt træ fra emballager (herunder paller) og forpakninger
- ikke genanvendeligt pap og papir, f.eks. coatede pap- og papirtyper
- ikke genanvendelig plast samt sammensatte materialer mellem plast og andre materialer
- inventar, møbler, tæpper, madrasser og lignende.

4.7. Råvarer og hjælpestoffer

Oplag og håndtering af råvarer og hjælpestoffer fremgår af Appendiks A, hoveddokument, afsnit 3.7. Placering af tørfoder og olietank ses i Appendiks A, bilag 6.

Den beskrevne opbevaring og håndtering af råvarer og hjælpestoffer vurderes at være tilfredsstillende, og giver ikke anledning til skærpende vilkår.

4.8. Gødningsproduktion og -håndtering

Produktion, opbevaring og håndtering af husdyrgødning er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, kapitel 4. Beregning af tilstrækkelig opbevaringskapacitet fremgår af Appendiks A, bilag 4.

Projektet indebærer, at en væsentlig del af den producerede husdyrgødning opbevares i gyllebeholdere på Vandborgvej 66 og Mægbækvej 3.

Der er cirka 3,5 km til Vandborgvej 66 og cirka 1,5 km til Mægbækvej 3 fra Nørgård ad offentlig vej.

Der er ikke registreret et dyrehold på Vandborgvej 66, jævnfør CHR. Der er to gyllebeholdere på ejendommen med en samlet kapacitet på cirka 1.200 m³.

På Mægbækvej 3 er der ifølge tilsynsrapport fra 2012 en husdyrproduktion på 28.000 smågrise (7 – 33 kg) og 403 slagtesvin/polte (30 – 115 kg) og to gyllebeholdere på henholdsvis 1.200 og 3.000 m³. Normtallet (2012) for husdyrgødning fra smågrise og slagtesvin er hhv. 0,1 og 0,47 ton/dyr. Normproduktionen fra 28.000 smågrise og 403 slagtesvin er således cirka 3.000 ton/år. Det vil sige, at der på 9 måneder produceres cirka 2.250 ton.

Det fremgår af projektet, at 30 % af husdyrgødningen fra Nørgård skal opbevares på Mægbækvej 3. På 9 måneder produceres der 5.490 ton på Nørgård, og der skal således være plads til 1.647 ton på Mægbækvej 3. Det samlede opbevaringskrav på Mægbækvej 3 er således cirka 3.900 m³, hvilket opnås med opbevaringskapaciteten i ejendommens to gyllebeholdere.

Lemvig Kommune vurderer, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommene Nørgårdvej 15, Vandborgvej 66 og Mægbækvej 3 til den søgte husdyrproduktion på Nørgård.

4.9. Driftsforstyrrelser eller uheld

Beskrivelse af potentielle driftsforstyrrelser og uheld fremgår af Appendiks A, hoveddokument, afsnit 3.8. Placering af gylleledninger, olietank, foder, samlebrønde og dræn fremgår af Appendiks A, bilag 5 og bilag 6.

Lemvig Kommune stiller vilkår om, at der senest når godkendelsen tages i brug, skal foreligge en beredskabsplan for ejendommen. Beredskabsplanen bør inddrage de elementer, som fremgår af

<http://www.mim.dk/NR/rdonlyres/726E0D8A-06DE-4443-A281-312C692504DD/0/Beredskabsplan.doc>

Lemvig Kommune vurderer herefter, at der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at modvirke forureninger forårsaget af driftsforstyrrelser og uheld.

4.10. Bedste tilgængelige teknik

Anvendelsen af den bedste tilgængelige teknik er nærmere beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, kapitel 7, samt Appendiks A, bilag 10.

Der er redegjort for management, herunder egenkontrol og stillingtagen til indhold af evt. beredskabsplan, staldindretning, fodring, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Der er taget stilling til valg og fravalg af teknologier, og Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår for ammoniak og fosfor er overholdt.

Samlet set vurderes det søgte projekt at anvende den bedste tilgængelige teknik.

5. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

Her vurderes om emissionen af ammoniak fra anlægget, vil være i en sådan mængde, at projektet tilfører eventuelle nærliggende naturområder næringsstoffer, så disse vil gro til i skov og græsser.

Ansøgningen er modtaget hos Lemvig Kommune i 2013. Det generelle ammoniakreduktionskrav er således 30 %. Det fremgår af ansøgningen, at dette krav er opfyldt med 163 kg N/år.

5.1. Ammoniak og natur

I www.husdyrgodkendelse.dk er der beregnet en samlet ammoniakemission fra anlægget på 3.967 kg N/år, og meremissionen fra anlægget er beregnet til 1.654 kg N/år.

Omkringliggende natur, som er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3, fremgår af bilag 1. Nærmeste beskyttede naturområde er en mindre sø på nabogården, Nørgårdvej 19.

De herunder nævnte kategoriserede naturtyper er omfattet af særlige ammoniakdepositionskrav, jævnfør beskyttelsesniveauet i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, nr. 2.

Kategori 1 natur – ammoniakfølsom natur i N2000 områder

Kategori 1 natur er ammoniakfølsomme naturtyper indenfor internationale naturbeskyttelsesområder, Natura 2000 - områder.

Anlægget ligger cirka 6 km syd for det nærmeste Kategori 1-natur, som er et overdrev i Plet Enge. Den totale ammoniaktilførsel på dette naturområde fra husdyrbruget må ikke overstige 0,4 kg N/ha/år, da der ligger et husdyrbrug på over 150 DE inden for 1.000 meter af naturområdet (Pletvej 19).

Det er ikke muligt at foretage en depositionsberegning til området i det digitale ansøgningssystem, da systemet automatisk beregner til det nærmeste punkt, som er omfattet af enten kategori 1 eller kategori 2 (se nedenfor).

Kategori 2 natur – større § 3 områder

Kategori 2 natur er større § 3 naturområder, som er beskyttet gennem § 7, stk. 1 nr. 2 i Husdyrloven.

Anlægget ligger cirka 600 m nordøst for et større, sammenhængende overdrev, der er udpeget § 3-natur og Kategori 2-natur.

Den totale ammoniaktilførsel på dette naturområde fra husdyrbruget må ikke overstige 1 kg N/ha/år. Det fremgår af ammoni-

akberegningen i Lemvig Kommunes scenarieberegning, skema-nummer 51044, at der totalt deponeres 0,2 kg N/ha/år på naturarealet fra husdyrbruget i ansøgt drift.

Ruhed opland er Rv og ruhed naturområde er Bn, jf.

<http://www2.mst.dk/wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Individuelt%20krav%20for%20naturomr%c3%a5der%20-%20Vurdering&File=Naturpixibog06032007.pdf>.

Kategori 3 natur – moser, heder og overdrev

Kategori 3-natur er heder, moser og overdrev, som ikke er omfattet af kategori 1 og 2.

Anlægget ligger cirka 430 meter vestnordvest for et mindre moseområde, der omslutter en sø. Moseområdet er kategori 3-natur.

Merdepositionen på dette naturområde fra husdyrbruget må ikke overstige 1 kg N/ha/år. Det fremgår af ansøgningskema 41056, at merdepositionen af ammoniak på mosen er 0,3 kg N/ha/år og totaldepositionen er 0,6 kg N/ha/år.

Ruhed opland er Rv og ruhed naturområde er Bn, jf.

<http://www2.mst.dk/wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Individuelt%20krav%20for%20naturomr%c3%a5der%20-%20Vurdering&File=Naturpixibog06032007.pdf>.

Habitatvurdering og Bilag IV-arter

Kommunen skal vurdere på alle planer og projekter om, hvorvidt de kan skade de arealer og arter, der er beskyttede i Natura 2000-områder.

Natura 2000-områder og arter er udpegede på internationalt plan, og de forskellige EU-lande er ansvarlige for, at de ikke tager skade af den menneskelige aktivitet i landet.

Den Europæiske Union vedtog i 1992 et direktiv, som havde til hensigt at fremme beskyttelsen af de mest truede naturtyper, svampe-, plante- og dyrearter i Europa. I daglig tale kaldes det for "habitatdirektivet", og det pålægger de nationale regeringer at udpege områder, der indeholder truede eller sårbare arter og deres levesteder. Til direktivet findes et bilag, som nævner 230 dyrearter, 483 plantearter og 198 biotoper, der skal beskyttes.

Natura 2000-områderne består af habitatområder med særlig værdifulde naturtyper, dyre- og plantearter og af fuglebeskyttelsesområder med særlige fugle.

I bilag IV til Habitatdirektivet er listet en række dyrearter samt få plantearter, som skal beskyttes. Ligeledes er arternes yngle- og rasteområder beskyttede. Beskyttelsen gælder uanset hvor arterne forekommer, dvs. både indenfor og udenfor Natura 2000-områder.

Screening

Husdyrbruget ligger cirka 4,4 km syd for Natura 2000-område 28, Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø.

Natura 2000-område 28 udgør et samlet areal på cirka 33.000 ha og består af Habitatområde H28 og Fuglebeskyttelsesområderne F23, F27, F28 og F39. Af disse ligger H28, F28 og F39 inden for 10 km af husdyrbruget.

Udpegningsgrundlaget for Habitatområde 28 er i Lemvig Kommune hovedsageligt strandengene ved Plet Enge og på Harboøre Tange. Truslerne for disse strandenge er uhensigtsmæssig hydrologi (udtørring), mindre saltpåvirkning, tilgroning som følge af for stor næringsstofpåvirkning og invasive arter.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde 28 drejer sig i Lemvig Kommune om Hvinand og Toppet Skallesluger, som begge er trækfugle i området. Truslerne for disse arter er hovedsagelig forstyrrelser især i yngleperioden (maj-juli), prædation og forurening af fjorden så fødegrundlag (muslinger, snegle, fisk, krebs og vandplanter) forsvinder.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde 39 drejer sig i Lemvig Kommune hovedsageligt om Alm. Ryle, Brushane, Klyde og Hav- og Dværgterne. Truslerne for disse arter er bl.a. forstyrrelser især i yngleperioden, prædation, tilgroning og fragmentering af naturarealer der tidligere har været plejet og dermed egnet sig til yngle- og rasteområde for fuglene.

Der ligger to vandhuller i en radius af 500 meter omkring husdyrbruget. Det nærmeste vandhul på cirka 450 m² ligger cirka 130 meter nordvest for Nørgård og i tilknytning til ejendommen på Nørgårdvej 19. Det andet på cirka 800 m² ligger cirka 450 meter sydøst for Nørgård.

Mer- og totaldepositionen på det nærmeste vandhul fra projektet er beregnet til henholdsvis 1,2 og 2,8 kg N/ha/år.

Vandhullerne er potentielle levesteder for Stor Vandsalamander, Spidssnudet Frø og Strandtudsen, uden at disse arter konkret er registreret ved besigtigelse.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Kategori 1-natur

Begrundet i afstanden til nærmeste Kategori 1-natur på cirka 6 km, sammenholdt med en totaldeposition på 0,2 kg N/ha/år på nærmeste Kategori 2-natur 600 meter fra ejendommen, vurderes afskæringskriteriet til Kategori 1-natur på 0,4 kg N/ha/år at være overholdt.

Kategori 2-natur

Totaldepositionen på nærmeste kategori 2-natur er beregnet til 0,2 kg N/ha/år, og afskæringskriteriet på 1 kg N/ha/år er dermed overholdt.

Kategori 3-natur

Merdepositionen på nærmeste kategori 3-natur er beregnet til 0,3 kg N/ha/år, og overholder dermed afskæringskriteriet på en merdeposition på 1 kg N/ha/år.

Lemvig Kommune har ikke kendskab til andre projekter, som i sammenhæng med dette projekt, vil kunne påvirke Natura 2000-områder.

Det konkrete projekt ligger cirka 4,4 km fra Natura 2000-område 28. Der er ikke andre Natura 2000-områder inden for 10 km af husdyrbruget.

På baggrund af, at totaldepositionen af ammoniak i en afstand af 600 meter sydvest for husdyrbruget blot er 0,2 kg N/ha/år, vurderes projektet ikke i sig selv eller i kumulation med andre projekter, at udgøre en risiko for en skadevirkning på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område 28.

Afskæringskriterierne for Kategori 1, 2 og 3-natur er overholdt.

Lemvig Kommune har ikke registreret Bilag IV-arter i vandhullerne omkring ejendommen.

Den forøgede ammoniakdeposition på det nærmeste vandhul, og projektet i sig selv vurderes ikke at påvirke eventuelle leve- eller rastesteder for Bilag IV-arter, idet merdepositionen på 1,2 kg N/ha/år i sig selv ikke vurderes at medføre tilstandsændringer. Det lægges til grund for denne vurdering, at Natur- og Miljøklagenævnet i afgørelsen NMK- 132-00047 udtaler:

Ammoniakdeposition på områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3

Ved vurderingen af, om udvidelse af et husdyrbrug kan føre til tilstandsforandringer i et nærliggende § 3 område, må der efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse tages udgangspunkt i, om det ansøgte vil indebære en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år. I givet fald vil det ansøgte efter den tilgængelige viden ikke medføre nogen tilstandsændring, uanset hvilken tilførsel der sker samlet set til området på ansøgningstidspunktet.

Hvis der vil være en mertilførsel på mere end 1 kg N/ha/år forbundet med det ansøgte, må kommunen vurdere, om denne mertilførsel kan medføre tilstandsændringer. Vurderingen må ske under hensyn til områdets tilstand, viden om andre kilder til kvælstoftilførsel til området og oplysninger om baggrundsdepositionen i kommunen. Hvis der ikke foreligger tilstrækkelige og opdaterede oplysninger om områdets tilstand, må dette efter nævnets opfattelse besigtiges af kommunen.

I dette konkrete tilfælde er merdepositionen 1,2 kg N/ha/år, altså en mindre overskridelse i forhold til Nævnets udtalelse. I dette tilfælde er der tale om et mindre vandhul, som ikke er særligt ammoniakfølsomt.

På baggrund af denne vurdering vil der ikke blive lavet en videre konsekvensvurdering for projektets påvirkning af Natura 2000-område 28 og 224, for så vidt angår ammoniakfordampning fra projektet.

5.2. Lugt

Lugtgeneafstandene til byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse og enkelt bolig er beregnet i den digitale ansøgning, skema 41056, og resultatet er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 5.2.

Lugtgeneafstandene er beregnet for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Lemvig Kommune konstaterer, at nærmeste byzone/sommerhusområde (Vejlby sommerhusområde), samlet bebyggelse (Vandborg Kirkeby) og enkelt bolig (Nørgårdvej 2) er korrekt udpeget i ansøgningssystemet.

Lugtgeneafstandene er overholdt til alle tre områdetyper.

Det søgte projekt vurderes ikke at give anledning til væsentlige lugtgener for de omkringboende.

5.3. Fluer og skadedyr

Forebyggende tiltag mod fluer og skadedyr fremgår af Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 5.3.

Lemvig Kommune vurderer, at flue- og skadedyrbekæmpelsen på Nørgård er tilstrækkelig til, at fluer og skadedyr ikke medfører væsentlige gener for omgivelserne.

5.4. Transport

Transport til og fra ejendommen er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 5.4. Transportveje til udbringningsarealer ses i Appendiks A, bilag 7.

Antallet og typerne af transportere til og fra Nørgård vurderes ikke at afvige fra, hvad der normalt må forventes fra husdyrbrug af denne type og størrelse.

Nørgård har tre udkørsler til en kort fælles privatvej, der har udkørsel til Nørgårdvej. Det vurderes, at de eksisterende udkørsler kan anvendes frit uden at genere omkringboende.

5.5. Støj

Støjkilder er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 5.5.

Der stilles vilkår for den maksimalt tilladte støjbelastning hos omkringboende i godkendelsen.

Der vurderes ikke at være støjkilder på ejendommen, som vil medføre væsentlige støjgener for omkringboende. I denne vurdering indgår det, at der er god afstand til omkringboende.

5.6. Støv

Støvkilder er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 5.6.

Der vurderes ikke at forekomme støvgener fra driften af husdyrbruget i et uacceptabelt omfang.

Der henvises til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

5.7. Lys

Lyskilder er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 5.6, samt Appendiks A, bilag 6.

Lyskilder fra det søgte projekt vurderes ikke at give anledning til væsentlige gener for omkringboende, eller at udgøre en væsentlig forstyrrelse i landskabet.

6. Påvirkning fra arealerne

6.1. Arealoversigt

Der er et samlet udbringningsareal (ejede og forpagtede arealer) til Nørgårdvej 15 på 543,68 ha.

Udbringningsarealerne ses på oversigtskort i Appendiks A, bilag 8. Ejerforholdene for de enkelte arealer fremgår også af bilaget.

6.2. De generelle beskyttelsesniveauer

Jordbundstype

Det fremgår af ansøgningsskema 41056, at 477,78 ha af udbringningsarealerne er grov sandblandet lerjord (JB5) mens de øvrige 65,9 ha er lerblandet sandjord (JB4).

Marken 45-1 på 0,7 ha er på baggrund af oplysninger fra ansøgers planteavlskonulent angivet som JB4 i ansøgningen. Markens P-tal er 2,2, målt i 2012.

Ifølge Den Danske Jordklassificering er marken JB5. Lemvig Kommune har udført en scenarieberegning, som viser, at beskyttelsesniveauet er overholdt når marken registreres som JB 5 med P-tal under 4.

Markvandning og markdræn

Det fremgår af ansøgningen at ingen af markerne vandes, samt at alle marker er drænede.

Sædskifte

Det er i ansøgningen angivet, at arealerne drives med standardsædskifterne S2 og S4. Da beregningerne er foretaget på et sædskifte, der ikke afviger fra referencesædskiftet (og sædskiftet derfor ikke er brugt som virkemiddel) vurderes det, at der ikke er behov for, at stille vilkår om anvendelse af et specifikt sædskifte.

Nitratklasser

Udbringningsarealerne ligger i Nitratklasse 0 (377,71 ha) og Nitratklasse III (165,97 ha). For at imødegå beskyttelsesniveauet i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, indgår det i det søgte projekt, at udbringningsarealerne drives med 1,2 % ekstra efterafgrøder ud over det generelle efterafgrødekrav. Udvasningskravet er overholdt, jævnfør beregninger i ansøgningsskema 41056.

Fosforklasser

Udbringningsarealerne ligger i Fosforklasse 0 (471,88 ha), I (41,45 ha), II (8,12 ha) og III (22,22 ha). Projektet indebærer ikke særlige virkemidler til at imødegå fosforudvaskning, og beskyttelsesniveauet for fosfor, jævnfør Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, er overholdt.

Drikkevandsinteresser

104,18 ha ligger i nitratfølsomt indvindingsområde (NFI), jævnfør udpegningen i det digitale ansøgningsystem.

Beskyttelsesniveauet for NFI i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt, udvaskningen er i ansøgningssekema 41056 beregnet til 44 mg N/l nydannet grundvand.

Ammoniakfølsom natur

Udbringningsarealet 11-0 grænser mod nordvest op til et § 3-overdrev, jævnfør husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Overdrevet er Kategori 3-natur.

Mark 11-0 er landbrugsjord i almindelig omdrift.

Da der ikke sker en ændring i udbringningspraksis ved det søgte projekt, forventes der ikke at ske en merderposition af ammoniak på overdrevet som følge af projektet.

Udbringningsarealerne 45-1 og 46-0 omkranses mod nord af § 3-overdrev og § 3-mose, og længere mod syd af § 3-eng. § 3-overdrevet, der omkranser mark 45-1 mod nord er Kategori 2-natur.

Mark 45-1 og 46-0 er landbrugsjord i almindelig omdrift.

Afskæringskriterierne i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 omfatter ammoniakfordampning fra stald og lager. Fordampningen fra udbringningsarealer i forbindelse med udbringning af husdyrgødning er som udgangspunkt ikke reguleret af afskæringskriterierne i bilag 3. Jævnfør Husdyrlovens § 19 skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse sikre sig, at husdyrbruget i øvrigt *...kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.*

Lemvig Kommune vurderer her, at det bedste grundlag til at vurdere, om § 19 overholdes, er afskæringskriterierne i bekendtgørelsens bilag 3.

Jævnfør bufferzonerapporten,

<http://www2.mst.dk/Wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Ammo>

[niak%20fra%20udbringning%20-%20Vurdering&File=Bufferzonerapport_endelig_260304.pdf](http://www2.mst.dk/Wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Ammoniak%20fra%20udbringning%20-%20Vurdering&File=Bufferzonerapport_endelig_260304.pdf)

og bilag til bufferzonerapporten,

http://www2.mst.dk/Wiki/GetFile.aspx?Page=Husdyrvejledning.Ammoniak%20fra%20udbringning%20-%20Vurdering&File=Bilag_bufferzonerapport_310304_endelig.pdf,

er merdepositionen for en kvadratisk mark på 4 ha med tilførsel af 1,4 DE i svinegylle (figur 3 i bilag 10 til Bufferzonerapporten) cirka 0,5 kg N/ha/år i en afstand af cirka 10 meter fra naturarealet. Ved en kvadratisk mark på 9 ha er depositionen cirka 1 kg N/ha/år på naturarealet

I det konkrete tilfælde ligger overdrevet umiddelbart op til et landbrugsareal på cirka 9 ha, hvor arealet dog kun ligger på den ene side af overdrevet.

Det kan ikke på det foreliggende grundlag afvises, at udbringning på landbrugsjord inden for en afstand af cirka 10 meter fra overdrevet kan medføre en ammoniakdeposition på op mod 1 kg N/ha/år. Denne påvirkning rækker maksimalt op til 10 meter ind på naturarealet.

Den østlige del af overdrevet er delvist tilgroet med lave buske og træer, hvilket indikerer, at overdrevet er forholdsvist næringsrigt. Mod vest og nord er overdrevet græsdækket.

For at sikre, at ammoniakdepositionen fra udbringning af husdyrgødning på mark 45-1 ikke medfører risiko for at der deponeres mere end 1 kg N/ha/år på dele af det omkringliggende overdrev, stilles der vilkår om, at udbringning af husdyrgødning på mark 45-1 inden for en afstand af 10 meter til overdrevet kun må ske ved nedfældning. Den vejledende registrering af overdrevets udstrækning fremgår af oversigtkort i godkendelsens bilag 2.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det fremgår af ansøgningen, at de generelle beskyttelsesniveauer for udvaskning af nitrat til overfladevand og grundvand, samt udvaskning af fosfor til overfladevand, er overholdt.

Supplerende miljøregulering, som Randzonenlovens krav om 10 meter randzone langs vandløb, forventes at give en forøget tilbageholdelse af næringsstoffer.

Udbringningsarealerne ligger ikke i Natura-2000 områder, fredede områder eller lignende, og alle udbringningsarealerne har vurderet ud fra luftfoto i en lang årrække været drevet i almindelig omdrift.

En række udbringningsarealer grænser op til, eller omslutter mindre vandhuller og søer. De gældende krav om to meter

brømmer og Randzonenlovens bestemmelser vurderes at sikre, at fortsat landbrugsdrift og anvendelse af husdyrgødning på disse arealer ikke i sig selv medfører en risiko for tilstandsændringer af disse vandhuller og søer.

For at sikre, at der ikke sker en væsentlig belastning af Kategori 2-natur (overdrev) nord om mark 45-1, stilles der vilkår om, at der inden for 10 meter af overdrevet kun må udbringes husdyrgødning ved nedfældning.

I forhold til anvendelsen af BAT ved anvendelse af husdyrgødning henvises der til, at Miljøstyrelsen i de vejledende BAT-standardvilkår beskriver, at udbringning af husdyrgødning anses for BAT, når gældende regler for udbringning overholdes.

Før end den søgte arealdrift kan godkendes, skal der foretages en vurdering af udvaskningen i forhold til afskæringskriterierne for arealer som afvander til særligt sårbare Natura 2000-områder. Det skal således eftervises, at påvirkningen af nitrat og fosfor fra husdyrbruget ikke medfører risiko for skadevirkninger på Natura 2000-områder.

6.3. Habitatvurdering

Udbringningsarealerne er beliggende udenfor Natura 2000 område.

Udbringningsarealerne i projektet afvander til Natura-2000 område nr. 65, Nissum Fjord og Natura 2000-område nr. 28, Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø.

Natura 2000 område nr. 28 og 65 er beskrevet i bilag 3.

6.3.1. Nitrat til overfladevand

Miljøstyrelsen har med notatet Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven fra den 24. juni 2010, Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk fra den 28. feb. 2011 med supplerende ændringer udarbejdet en vejledning til brug for kommunerne til vurdering af, hvorvidt ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen eller vil medføre en væsentlig påvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser, jf. også husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11 stk. 2-6.

Afskæringskriterierne er fastlagt på baggrund af Faglig rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser nr. 787: "Effekter af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde".

Kriterierne i Miljøstyrelsens notat er opstillet for, hvornår et husdyrbrugs andel af den samlede nitratudvaskning til et vandområde (fjorde, bredninger, bugte og kystnære områder) kan udelukkes at have skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskningen, herunder Natura 2000-områder og på levesteder og yngle- og rasteplasser for beskyttede arter:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter)

Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Ved vurderingen af om ovennævnte afskæringskriterier er overholdt, skal der i praksis først foretages en vurdering/screening af om det ansøgte i kumulation med andre planer og projekter vil kunne have en skadevirkning jf. pkt. 1A-C. I givet fald den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde er faldende eller stagnerende (fordi andre forhold har medført en øget nitratudvaskning til det aktuelle vandområde), vil det ansøgte ikke i kumulation med andre projekter og planer have en væsentlig virkning eller skadevirkning på det aktuelle vandområde.

Herefter foretages en vurdering/screening af om det ansøgte i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadevirkning jf. pkt. 2A-B. Til brug for denne vurdering foretages en beregning af nitratudvaskningen fra det ansøgte, der stammer fra husdyr-

gødningen. Såfremt nitratudvaskningen udgør mindre end 5 pct./1 pct. af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde, vil det ansøgte ikke i sig selv have en væsentlig virkning eller skadevirkning på det aktuelle vandområde.

I den såkaldte Waddensee-dom anvendes forsigtighedsprincippet, når det drejer sig om beskyttelsen af Natura-2000 områderne. Det vil sige, at i tilfælde af tvivl om, hvorvidt et konkret projekt vil påvirke et Natura 2000 område væsentligt, udløser dette en konsekvensvurdering. EF-domstolen tolker begrebet "væsentligt" som "når det på baggrund af objektive kriterier (i screeningen) ikke kan udelukkes, at projektet risikerer at skade bevaringsmålsætningen for lokaliteten", samt at "et projekt kun tillades, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt, uden rimelig tvivl, kan fastslås at der ikke er sådanne virkninger".

Dette screeningsafsnit skal belyse hvorvidt ovennævnte afskæringskriterier er overholdte. Hvis kommunen ikke i screeningen kan påvise, at projektet ikke påvirker Natura 2000 området, skal der laves en konsekvensvurdering, hvor der er mulighed for at stille skærpede vilkår ved brug af bilag 4 i godkendelsesbekendtgørelsen.

Jævnfør oplysninger om dyretrykkets udvikling på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> kan Lemvig Kommune konstatere, at husdyrtrykket er faldet fra 2007 til 2012 i oplandet til Nissum Fjord (Yder Fjord), hvor cirka 92,5 ha af udbringningsarealerne ligger. Dyretrykket er ligeledes faldende set som et glidende gennemsnit over to og tre værdier. Lemvig Kommune har ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning, som i samme periode er forøgede.

Jævnfør oplysninger om dyretrykkets udvikling på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm> kan Lemvig Kommune konstatere, at husdyrtrykket er faldet fra 2007 til 2012 i oplandet til Nissum Bredning, hvor cirka 396,3 ha af udbringningsarealerne ligger. Dyretrykket er ligeledes faldende set som et glidende gennemsnit over to og tre værdier. Lemvig Kommune har ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning, som i samme periode er forøgede. Lemvig Kommune har ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning, som i samme periode er forøgede.

I forhold til afskæringskriterium pkt. 2 er der foretaget en beregning af den samlede nitratudvaskning fra det ansøgte udspredningsareal i de respektive kystoplande, som efterfølgende er holdt op imod den samlede nitratudvaskning fra hele oplandet til Nissum Fjord (Yder Fjord) og Nissum Bredning:

Flynder Å (Yder Fjord, Nissum Fjord)	
Opland til Natura 2000 området, ha	30.327
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000 området, ha	19.713
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	0-50 (25)
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig), kg N/ha/år	78
Udvaskning i oplandet til Natura 2000-området, kg N/år (78 x 0,75 x 19.713)	1.153.184
Udvaskning fra øvrigt opland (standard), kg N/år (10 x 0,75 x 10.614)	79.608
Udvaskning i alt fra opland kg N/år (1.153.184 + 79.608)	1.232.793
Nørgårdvej 15	
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	25
Areal til udspredding i alt, ha	92,5
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år (51,0 - 47,1**)	3,9
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år (92,5 x 3,9 x 0,75)	270,6
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct. (270,6/1.232.184 x 100)	0,02

* Oplandet er praktisk talt udelukkende sandjord. Standardudvaskningen for sandjord er 78 kg N/ha/år, jævnfør Miljøstyrelsens notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevand.

**beregnet i Farm-N, jævnfør Wiki-vejledning på [http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20\(overfladevand\).ashx#tab466](http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20(overfladevand).ashx#tab466)

Den samlede udvaskning fra udbringningsarealer i opland til Nissum Fjord er beregnet til 270,6 kg N/år. Sammenholdt med den samlede kvælstofudvaskning fra hele kystoplandet på 1.232.793 kg N/år udgør udvaskningen fra udspreddingsarealet 0,02 %.

Udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin, og derfor må husdyrbrugets arealer jævnfør afskæringskriterierne ikke udgøre mere end 1 % af den samlede nitratudvaskning.

Nissum Bredning	
Opland til Natura 2000 området, ha	60.009
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000 området, ha	38.406
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	71
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig*), kg N/ha/år	60
Udvaskning i oplandet til Natura 2000-området, kg N/år (60 x 0,29 x 38.406)	668.264
Udvaskning fra det øvrige opland (standard), kg N/år (10 x 0,29 x 21.603)	62.649

Udvaskning i alt fra opland kg N/år	730.913
Nørgårdvej 15	
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	56
Areal til udspredding i alt, ha	396,3
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år (51,0 - 47,1**)	3,9
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år (396,3 x 3,9 x 0,44)	680,1
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct. (680,1/730.913 x 100)	0,093

* Oplandet er primært sand- og lerjord. Standardudvaskningen for sandjord er 78 kg N/ha/år og for lerjord 47 kg N/ha/år, jævnfør Miljøstyrelsens notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande.

**beregnet i Farm-N, jævnfør Wiki-vejledning på [http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20\(overfladevand\).ashx#tab466](http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20(overfladevand).ashx#tab466)

Den samlede udvaskning fra udbringningsarealer i opland til Nissum Bredning, som kan tilskrives husdyrgødning, er beregnet til 680,1 kg N/år. Sammenholdt med den samlede kvælstofudvaskning fra hele kystoplandet på 730.913 kg N/år udgør udvaskningen fra udspreddingsarealet 0,093 %.

Horn Sø	
Opland til Horn Sø, ha	961
Dyrket areal i oplandet til Horn Sø, ha	700
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	25
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig*), kg N/ha/år	60
Udvaskning i oplandet til Horn Sø, kg N/år (60 x 0,75 x 700)	31.500
Udvaskning fra det øvrige opland (standard), kg N/år (10 x 0,75 x 261)	1.958
Udvaskning i alt fra opland kg N/år	33.458
Nørgårdvej 15	
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct.	25
Areal til udspredding i alt, ha	72,9
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år (51,0 - 47,1**)	3,9
Samlede påvirkning til Natura 2000 området, kg N/år (72,9 x 3,9 x 0,75)	213,2
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området, pct. (213,2/33.458 x 100)	0,64

* Oplandet er primært sand- og lerjord. Standardudvaskningen for sandjord er 78 kg N/ha/år og for lerjord 47 kg N/ha/år, jævnfør Miljøstyrelsens notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande.

**beregnet i Farm-N, jævnfør Wiki-vejledning på [http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20\(overfladevand\).ashx#tab466](http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20(overfladevand).ashx#tab466)

Den samlede udvaskning fra udbringningsarealer i opland til Horn Sø, som kan tilskrives husdyrgødning, er beregnet til 213,2 kg N/år. Sammenholdt med den samlede kvælstofudvaskning fra hele oplandet på 33.458 kg N/år udgør udvaskningen fra udspretningsarealet 0,64 %.

Horn Sø er et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Idet husdyrtrykket i DMU kystoplandene Flynder Å og Nissum Bredning ikke er steget set i forhold til det registrerede husdyrtryk i 2007, samt at Lemvig Kommune ikke er bekendt med forøget udvaskning af nitrat til overfladevand fra andre aktiviteter i oplandet, vurderes det, at den samlede nitratudvaskning fra oplandet til Nissum Fjord er faldende og således vurderes det ansøgte ikke i kumulation med andre projekter og planer at have en væsentlig virkning eller skadevirkning på Natura 2000 område nr. 65 – Nissum Fjord og Natura 2000-område 28 – Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø.

Der er i vurderingen ikke inddraget gennemførte initiativer, som reducerer nitratudvaskningen fra oplandet.

Det er endvidere beregnet, at nitratudvaskningen fra udbringningsarealerne i samme kystopland udgør mindre end 1 % af den samlede nitratudvaskning fra oplandet til Nissum Fjord.

Derfor vurderes det, at det ansøgte ikke i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadevirkning på Natura 2000 område nr. 65.

Det er endvidere beregnet, at nitratudvaskningen fra udbringningsarealerne i samme kystopland udgør mindre end 1 % af den samlede nitratudvaskning fra oplandet til Nissum Bredning.

Derfor vurderes det, at det ansøgte ikke i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadevirkning på Natura 2000 område nr. 28.

Da arealerne i oplandet til Horn Sø udgør cirka 10 % af det samlede landbrugsareal i oplandet til Horn Sø, er der foretaget en særskilt beregning for oplandet til Horn Sø. Kvælstofudvaskning fra udbragt husdyrgødning på bedriftens arealer udgør jævnfør denne beregning 0,64 % af den samlede kvælstofudvaskning til Horn Sø. Dette er under afskæringskriteriet på 1 % for en vandområde, der karakteriseres som et lukket bassin. På den baggrund vurderes der ikke at være grundlag for skærpende vilkår til driften af udbringningsarealerne i oplandet til Horn Sø.

Samlet set vurderes det, at det ansøgte hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre projekter vil give anledning til væsentlig miljøpåvirkning af overfladevand i Natura 2000 områderne 65 og 28, samt Horn Sø.

6.3.2. Fosfor til overfladevand

Den tilgængelige forskningsbaserede viden om udvaskning af fosfor fra udbringningsarealer er begrænset. Erosionsbetingede tab, brinkerosion og udvaskning via drænedede lavbundsjorder udgør de væsentligste risici for fosfortab til vandmiljøet. Lavbundsarealer, skrånende arealer, grøftede eller drænedede arealer samt arealer, der ligger tæt på søer og vandløb, er således risikoarealer.

For jorder der hverken er lavbundsarealer, kunstigt drænedede eller erosionstruede, er udvaskning det største risikoelement. Selv om fosfortabet fra landbrugsjorden til vandmiljøet – set i forhold til landbrugsjordens fosforpulje (i gennemsnit 4.700 kg P/ha) er begrænset (0,3 – 0,5 kg P/ha) kan det være kritisk for vandkvaliteten i specielt søer og fjorde¹ På højbundsarealer er jordens fosforbindingskapacitet generelt stor. Efterhånden som jorden mættes med fosfor, falder bindingskapaciteten, og fosforkoncentrationen i jordvæsken stiger. Dermed stiger også risikoen for udvaskning til vandmiljøet. De største tabsposter af fosfor stammer fra brinkerosion, cirka 50 % af det dyrkningsbetingede fosfortab², mens fosfortab fra drænedede jorder er en anden stor tabspost. I et tre-årig forskningsprojekt³ i Odense Å blev det målt hvordan fosfor var bundet i suspenderet jord. Fosfor i suspenderet jord er på alle årstider primært bundet til jernforbindelser med et gennemsnit på 59 %. Jernbundet fosfor og let absorberet fosfor er umiddelbart biotilgængelige i søer og fjorde.

Risikoarealer defineres som arealer, hvor der generelt er øget risiko for tab af fosfor til vandmiljøet ved udvaskning, jorderosion og overfladeafstrømning. Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for fosforoverskud til overfladevande, skal der stilles krav afhængig af jordtype, dræningsforhold og fosfortal. Derudover skal terrænhældningen også tages med i risikovurderingen.

Det søgte projekts fosforbelastning af Nissum Fjord er beregnet ud fra Miljøstyrelsens Wiki-vejledning,
<http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Fosfor.ashx#Husdyrvejledning.Fosfor+->

¹ Rapport fra fosforfokusgruppen, VMPIII, 2004

² Jf. materiale udarbejdet i fbm. Forarbejdet til VMPIII(Poulsen og Rubæk, 2005)

³ VMPIII forskningsprojekt BUFFALO-P

+Vurdering Konkret vurdering af påvirkning af overfladevande med fosfor 5.

Flynder Å (Yder Fjord, Nissum Fjord)	
19.713 ha landbrugsareal (kg P)	3.943
10.614 ha udyrket areal (kg P)	849
Øvrige kilder, eks. bebyggelse (kg P)	0
Samlet belastning (kg P)	4.792
Nørgårdvej 15	
Areal (ha)	92,5
Overskud per hektar (kg P/ha)	2,5
% forøgelse i godkendelsesperioden $((2,5 \text{ kg P} \times 8 \text{ år}) / (2.000 / 100))$	1,0
Worst case udvaskning (kg P/ha)	1
Worst case påvirkning fra husdyrbruget: $92,5 \text{ ha} \times 1 \text{ kg P/ha} = 92,5 \text{ kg P}$, $(92,5 \text{ kg P} / 100) \times 1,0 = 0,925 \text{ kg P}$	0,925
Husdyrbrugets del af påvirkningen (%)	0,019

Nissum Bredning	
38.406 ha landbrugsareal (kg P)	7.681
21.603 ha udyrket areal (kg P)	1.728
Øvrige kilder, eks. bebyggelse (kg P)	0
Samlet belastning (kg P)	9.409
Nørgårdvej 15	
Areal (ha)	396,3
Overskud per hektar (kg P/ha)	2,5
% forøgelse i godkendelsesperioden $((2,5 \text{ kg P} \times 8 \text{ år}) / (2.000 / 100))$	1,0
Worst case udvaskning (kg P/ha)	1
Worst case påvirkning fra husdyrbruget: $396,3 \text{ ha} \times 1 \text{ kg P/ha} = 396,3 \text{ kg P}$, $(396,3 \text{ kg P} / 100) \times 1,0 = 3,963 \text{ kg P}$	3,963
Husdyrbrugets del af påvirkningen (%)	0,042

Belastningen fra øvrige kilder er ukendt, af hensyn til et forsigtighedsprincip, er denne belastning sat til 0.

Projektet udgør således maksimalt en belastning svarende til 0,019 % af den samlede fosforbelastning i Nissum Fjord og 0,042 % i Nissum Bredning.

Lemvig Kommune har udført risikovurdering af udbringningsarealerne i det søgte projekt, som ligger i Fosforklasse I, II eller III.

Markerne 40-0, 40-1, 41-0 og 43-0 ligger alle umiddelbart op til afvandingsgrøfter (skelgrøfter). Flere eller alle af disse grøfter kan være vandførende i hovedparten af året, og dermed omfattet af Randzonenloven. Terrænet er ikke i særlig grad hældende

mod de enkelte grøfter, hvilket indikerer, at de afvander markdræn og ikke direkte overfladeafstrømning.

Markerne 40-0, 40-1, 41-0, 42-0 og 43-0 omkranser eller grænser op til flere mindre søer og vandhuller. Søer over 100 m² er også omfattet af Randzonenloven.

Markerne 45-0, 46-1 og 46-3 ligger umiddelbart op til afvandringsgrøfter (skelgrøfter). Også her kan flere eller alle af disse grøfter være vandførende i hovedparten af året, og dermed omfattet af Randzonenloven. Terrænet er heller ikke her i særlig grad hældende mod de enkelte grøfter, hvilket igen indikerer, at de afvander markdræn og ikke direkte overfladeafstrømning.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Lemvig Kommune vurderer, at en fosforudvaskning på 0,019 % af den samlede udvaskning til Habitatområde 65 ikke i sig selv udgør en risiko for skadevirkning på udpegningsgrundlaget.

Lemvig Kommune vurderer, at en fosforudvaskning på 0,042 % af den samlede udvaskning til Habitatområde 28 ikke i sig selv udgør en risiko for skadevirkning på udpegningsgrundlaget.

Ved fosforrisikovurderingen af arealerne er det inddraget, at Randzonenloven stiller krav om 10 meter randzone langs vandløb og søer større end 100 m². De direkte transportveje fra landbrugsarealer til vandmiljøet bliver dermed effektivt afskåret. Der er fortsat en risiko for udvaskning via dræn. Den potentielle udvaskning fra dræn må dog i det konkrete projekt vurderes at være begrænset, idet fosforoverskuddet fra projektet er begrænset til 2,5 kg P/ha/år.

På den baggrund vurderes der ikke at være udbringningsarealer med særlig risiko for en væsentlig fosforudvaskning til sårbart vandmiljø.

7. Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

EF-Habitatdirektivet fra 1992 rummer i sin artikel 12 en forpligtelse til at sikre en streng beskyttelsesordning for en række dyr og planter overalt i landet, dvs. uanset om de forekommer indenfor et beskyttelsesområde eller udenfor; disse arter fremgår af direktivets bilag IV, de såkaldte bilag IV-arter.

For bilag IV-arter gælder således, at deres yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og derfor er aktiviteter ikke tilladte, som kan udgøre en trussel for den enkelte art.

Det bemærkes, at fugle behandles særskilt i EFfuglebeskyttelsesdirektivet.

I den daglige drift og hovedsagelig ved driftsændringer er det lodsejerens eget ansvar at være opmærksom på ikke at skade eller ødelægge bilag IV-arternes yngle- eller rasteområder. Det gælder også selv om myndighederne ikke har oplyst lodsejeren om, at der er konkrete forekomster af bilag IV-arter i området. Overtrædelser kan straffes efter regler i Naturbeskyttelsesloven og Jagt- og Vildtforvaltningsloven. Hvis en lodsejer har planer om at gennemføre en aktivitet, der kræver tilladelse, godkendelse eller lignende er det myndighedens ansvar at sikre, at de godkendte aktiviteter ikke vil skade yngle- eller rasteområder.

Til bedriften ejes og forpagtes cirka 540 ha omdriftsarealer. Der sker ikke ændringer i markdriften ved det søgte projekt.

Sydvest for Nørgård ligger et større, sammenhængende naturområde, som primært består af overdrev. Området gennemstrømmes af Grydsbæk. Der er potentiale for et rigt og varieret plante- og dyreliv i området. Nørgård ligger cirka 600 meter fra området.

Bilag IV-arter

På baggrund af faglig rapport nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV fra Danmarks Miljøundersøgelser, samt kommunens øvrige kendskab vurderes det, at følgende arter og grupper fra habitatdirektivets bilag IV kan tænkes at have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller omkring ejendommen.

Det drejer sig om damflagermus, vandflagermus, brunflagermus, sydflagermus, trolldflagermus, birkemus, odder, markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø og strandtudse.

Odder, damflagermus, vandflagermus og troldflagermus er optaget på rødlisten 1997 som sårbare. Rødlisten er en fortegnelse over plante- og dyrearter, der er forsvundet, akut truede, sårbare eller sjældne i den danske natur.

Arterne er gennemgået nedenfor:

Flagermus: Der er ikke skovbevoksninger eller større åbne vandflader i umiddelbar nærhed af husdyrbruget. Der er ikke et væsentligt potentielt fødegrundlag for de insektædende flagermus på eller omkring husdyrbruget.

Birkemus: Birkemusen findes i to hovedbestande, en i det vestlige Limfjordsområde samt en i det sydlige Jylland. Birkemus forekommer i en stor variation af levesteder, hvoraf de vigtigste synes at være fugtige områder i forbindelse med vandløb eller fjorde samt tilstødende tørre arealer.

Birkemus er fundet i en række forskellige naturtyper: ferske enge, strandenge, overdrev, ekstensivt dyrkede marker, heder, moser, vældområder, fjordskrænter og nogle steder endda i plantager og skove. De træk, som går igen på de fleste sommeropholdssteder, er en høj grad af fugtighed og et tæt urtelag. Det fugtige element kan udgøres af vandløb, væld, moser eller fugtige arealer ud til en fjord.

Overdrevene sydvest for Nørgård, samt overdrevene og enge, der omkranser markerne 45-0, 46-0 og 46-1 er potentielt levested for Birkemusen.

Odder: Lever udbredt i Vestjylland. Odderen knytter sig primært til moser, krat, skov eller andre naturområder med et højt naturindhold. Den findes i såvel stillestående som rindende vand, og både i saltvand og ferskvand, især i søer og moser med store rørskovsområder.

Der er ikke potentielle raste- eller levesteder for odderen inden for bedriftens arealer.

Spidssnudet frø: Kan forekomme ved vandhuller, der grænser op til bedriftens udbringningsarealer.

Spidssnudet frø yngler i mange slags vådområder lige fra ganske små vandhuller til bredden af store søer og fra helt overskyggede ellesumpe til fuldstændig lysåbne vandhuller. Den største ynglesucces opnår arten i vandhuller uden fisk. Spidssnudet frø er i høj grad afhængig af, at der nær ynglestederne findes gode levesteder på land. En stor del af spidssnudet frøs yngle- og rasteområde, men langt fra alle, er omfattet af Natur-

beskyttelsens § 3. Ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder omfatter rydning, opfyldning til byggeri, belastning med spildevand og fragmentering på grund af veje

Strandtudse: Strandtudsens yngle- og rasteområde vil ofte være vandhuller, enge og strandenge, der er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Gødsugning og vandstandssænkning er væsentlige trusler. Hvis levestedet gødes eller tilføres gødningsstoffer udefra, kan vegetationen blive så frodig, at den ikke længere holdes tilstrækkelig kort ved for eksempel afgræsning.

Hvad angår vandstand kan 5-10 cm til eller fra, være afgørende for, at vandsamlingen udtørres på det rette tidspunkt. Det betyder for eksempel, at hvis en grøft i nærheden udsættes for hårdhændet oprensning, så grøftens bund uddybes med 5-10 cm, så kan det være nok til at tudserne ikke længere kan gennemføre ynglecycklus.

Søer og vandhuller, der grænser op til bedriftens udbringningsarealer er potentielle levesteder for strandtudsens.

Markfirben: Markfirben findes spredt i landskabet på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejstrækninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Markfirbenet yngler på solvendte skrånninger, som er af altafgørende betydning for den. Ynglesuccesen er betinget af, at æglægningen kan finde sted i varm, løs, veldrænet jord af gruset eller sandet karakter.

Stor vandsalamander: Der er enkeltfund spredt over kommunen. Det kan ikke udelukkes, at stor vandsalamander forefindes i og ved søer og vandhuller på bedriftens udbringningsarealer.

Stor vandsalamander yngler i vandhuller af meget forskellig størrelse. Det er ikke unormalt at finde den i vandhuller på under 100 m². Arten er følsom overfor forurening af vandhullerne, overskygning af vandhuller og udsætning af fisk. Arten kan findes ynglende i vandhuller under tilgroning, men der skal være sol på næsten hele vandfladen for at bestanden kan klare sig på længere sigt. Som hovedregel yngler den ikke i vandhuller med hundestejler og andre fisk. Nogle steder gør tæt undervands- og flydebladsvegetation det muligt, at nogle af larverne kan gemme sig for fiskene. Den kræver forholdsvis rent vand. Stor vandsalamander er som regel meget stedfast i forhold til ynglestedet.

Næringsberigelse som følge af gødningspåvirkning forringer yngleområderne. Dårlig vandkvalitet som følge af næringsberig-

gelse har en meget markant skadelig virkning på salamandrenes ynglesucces. Derudover kan næringsberigelsen betyde, at vandhullerne hurtigt gror til.

Andre dyre- og plantearter

Lemvig Kommune er ikke bekendt med forekomster af andre planter eller dyr omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistor på eller umiddelbart op til husdyrbrugets udbringningsarealer.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Udbringning af husdyrgødning på bedriftens arealer i omdrift vurderes ikke at medføre tilstandsændringer i skovbevoksninger eller at påvirke fødegrundlaget for flagermus. Projektet vurderes således ikke at udgøre en risiko for at forringe fødegrundlag, leve- eller rastesteder for flagermus.

Det søgte projekt indebærer drift af landbrugsarealer, som alt overvejende ligger på tør og drænet jord, som ikke opfylder betingelserne for birkemusens levesteder. Projektet vurderes derfor ikke at udgøre en risiko for birkemusen.

Det vurderes, at odderen med sin levevis næppe er truet af projektet, da der ikke sker opsplitning af bestande og levesteder, ødelæggelse eller forringelse af yngle- og rasteområder eller forstyrrelser ved anlægsarbejder.

Udbringningsarealerne inddrager ikke arealer, der tidligere har været vådområde, og projektet i sig selv vurderes derfor ikke at have negative konsekvenser for spidssnudet frø, stor vandsalamander eller strandtudse.

Udbringningsarealerne inddrager ikke arealer, der er egnede som yngle- og rasteområder for markfirben og det vurderes derfor ikke at have negative konsekvenser for arten.

Lemvig Kommune vurderer, at driften af udbringningsarealerne ikke indebærer forringelse af internationale naturbeskyttelsesområder eller muligheden for opnåelse af gunstig bevaringsstatus eller medfører forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for, jævnfør Bekendtgørelse om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 408 af 1. maj 2007.

8. Alternative løsninger, 0-alternativ og husdyrbrugets ophør

Alternative løsninger, 0-alternativet, samt husdyrbrugets ager er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, kapitel 8.

9. Egenkontrol og dokumentation

Husdyrbrugets egenkontrol og dokumentation herfor er beskrevet i Appendiks A, hoveddokumentet, afsnit 7.3.

Lemvig Kommune stiller vilkår om, at der føres egenkontrol med husdyrgødningsproduktion og -anvendelse, foderforbrug og -sammensætning, samt dyreholdets størrelse.

10. Indkomne hørings svar

Hørings svar fra ansøger og rådgiver, samt Lemvig Kommunes bemærkninger til hørings svar (blå tekst) (mailkorrespondance):

Hermed vores kommentarer til udkastet:

s. 8 -vilkår 3 : vedr. fosfor korrektion. Du har vist taget tallene for N i stedet for P vedr. korr. Faktor. Resultatet er dog korrekt. Er det relevant med et vilkår om fosfor når vi ikke har brugt det som et virkemiddel??

Den rigtige P-formel er sat ind i vilkårsteksten. Foderforbruget reduceres, og dette har indirekte en effekt på fosforberegningen i ansøgningen. Derfor mener jeg, at fosforvilkåret er relevant, selv om fosforreduktion ikke i sig selv er brugt som virkemiddel.

s. 9 + 24 : ventilationen afledes ikke 1 meter over kip, men 1 meter over taget, da skorstenene er placeret midt på tagpladen.

OK, dette er en ændring i forhold til den miljøtekniske beskrivelse, hvor der står: *og på den nye stald etableres 12 -16 afkast, de sidder ca. 1 meter over kip og er alle uden jethætte. (s. 8 øverst).* Jeg tilretter vilkårsteksten, da der ikke er særligt behov for stor afkasthøjde, pga. god afstand til naboer. For en god ordens skyld må teksten i den miljøtekniske beskrivelse gerne rettes til. Den nye tekst om ventilatorerne lyder nu: *Ventilatorerne skal have afkast en meter over tagfladen.*

Vilkår 10 – nedfældning på mark 45 -1 , det må være mark 46-0 ?? Det er ikke muligt at nedfælde i fx vinterhvede, kan der gives dispensation for dette? Ellers er ansøger tvunget til kun at have vårafgrøder på marken. Det er i forvejen et lovkrav at der nedfældes på "sort jord".

Vilkåret gælder kun for de nærmeste ti meter, og der må altså slangeudlægges på den resterende del af marken. Jeg har opmålt

strækningen langs overdrevet til cirka 1.200 meter, hvilket betyder, at vilkåret gælder et areal på ca. 1,2 ha.

Der er tale om et ammoniakfølsomt overdrev, som er omfattet af Husdyrlovens § 7. Det er vores administrationspraksis at overveje skærpende vilkår om udbringningspraksis i nærheden af § 7-områder. Denne sag indeholder ikke umiddelbart forhold, som begrundes, at vi afviger denne praksis.

Jeg er klar over, at vilkåret er en driftsmæssig ulempe, og at man i praksis så kun kan handelsgøde vintersæd i "bufferzonen" (hvilket i praksis formentlig ikke giver mening).

Det ændrer dog ikke ved, at konventionel slangeudlægning nær overdrevet medfører en ammoniakfordampning, som potentielt set lokalt kan medføre tilstandsændringer på overdrevet.

Høringssvar fra Vandborgvej 33, samt Lemvig Kommunes bemærkninger til høringssvar (blå tekst) (mailkorrespondance):

Sendt: 3. maj 2013 07:13

Emne: Matrikel nr.12a Præstegården, Vandborg.

Som borger på landet er jeg bevidst om at vi skal have husdyrbrug. Og deraf gødning på marken. Har også forståelse for udvidelse af husdyrhold, det er for enhver landmand dejlig at se sit landbrug vokse. Men kan ikke se sammenhængen med at Vandborg Kirkeby, MM skulle kloakeres og vores spildevand sendes til Lemvig. Vi skulle dengang redde ferring sø og bækken i Vandborg Ådal Man laver randsoner langs bækken .Daværende borgmester Jørgen Nørby udtalte sig om næringstoffer i bækken og Ferring sø. Man sætter fisk ud i bækken OK. Jeg er hverken Biolog eller Landmand . Men den mængde af GYLLE der er fra 10.500 slagtesvin. Hvor havner den henne i naturlige og kunstige dræn? Kan om efteråret se overflade vand fra marken fosse ned i bækken ved Vandborg Ådal

Mvh. Kjeld Jørgensen
Vandborgvej 33

Fra: Simon Bach Nielsen

Sendt: 7. maj 2013 13:08

Til: 'Kjeld & Tove Jørgensen'

Emne: Svar på henvendelse vedr. Matrikel nr.12a Præstegården, Vandborg.

Til Kjeld Jørgensen, Vandborgvej 33, Vandborg.

Tak for din henvendelse. Ansøger orienteres om henvendelsen til udtalelse.

Vi er ikke i tvivl om, at håndtering og udbringning af husdyrgødning fra Nørgårdvej 15 vil ske på korrekt vis, jf. gældende regler.

Forøgelsen i produceret mængde husdyrgødning på ejendommen medfører, at der er behov for et større areal til udbringning.

Der er i miljø sagen gjort rede for, at dette areal er til rådighed.

På den baggrund giver din henvendelse ikke anledning til at ændre i forslaget til miljøgodkendelse.

Godkendelse af husdyrbrug er underlagt reglerne og beskyttelsesniveauerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Loven og bekendtgørelsen indeholder en række generelle og landsdækkende afskæringskriterier for udledning af næringsstoffer, uafhængigt af lokale initiativer, som eksempelvis kloakeringen af Vandborg. Denne centralt regulerede lovgivning for landbrug giver kun et begrænset, og flere steder slet intet råderum for den enkelte kommune til at skærpe eller lempe beskyttelsesniveauerne. En yderligere regulering af landbrug vil i praksis alene kunne ske gennem et frivilligt initiativ fra den enkelte landmand.

Grydsbæk, som gennemstrømmer Vandborg Ådal, er omfattet af krav om 10 meter randzone, jf. Randzonenloven. Randzonenloven administreres af NaturErhvervstyrelsen, som bør kontaktes i tilfælde af, at der konstateres overtrædelser. NaturErhvervstyrelsens hjemmeside er <http://naturerhverv.fvm.dk/>.

Hvis det konstateres, at der sker akut forurening af vandløb med husdyrgødning, skal redningsberedskabet alarmes. Vagthavende indsatsleder kontaktes på telefon 20 40 41 12. Ved større miljøforureninger, ring 1-1-2.

Med venlig hilsen

Simon Bach Nielsen

Miljøingeniør

Tlf.: 96 63 11 12

Mail: Simon.Bach.Nielsen@lemvig.dk

Supplerende høringssvar fra Vandborgvej 33, samt Lemvig Kommunes bemærkninger (blå tekst) (mailkorrespondance):

Fra: Kjeld & Tove Jørgensen [<mailto:kjeld.tove@mail.dk>]

Sendt: 8. maj 2013 07:47

Til: 'br@lemvig-gym.dk'

Emne: Nørgårdvej15?

Tak for mail.

Grundvand?

Der er ikke lavet en indsats plan for området og beskyttelses niveauet mht.udvaskning af nitrat til grundvand (ANSES) derfor som værende opfyldt?

Læhegn mellem nogle af markerne?

Der anmodes om der accepteres et vist udsving i antal dyr og adgangsvægt på ejendommen?

GYLLE med gyllevogn 20 Tons 366 læs en om dagen året rundt?

Mvh. Kjeld Jørgensen

Fra: Simon Bach Nielsen

Sendt: 13. maj 2013 13:46

Emne: SV: Nørgårdvej15?

Til Kjeld og Tove Jørgensen.

Tak for mailen.

Jeg skal prøve at redegøre for de adspurgte punkter herunder, og gør samtidig opmærksom på, at denne mail videresendes til orientering til ansøger, samt ansøgers rådgiver:

Grundvand:

Områderne omkring Vandborg er indvindingsopland, herunder også flere af de udbringingsarealer, der indgår i projektet på Nørgårdvej 15.

I medfør af Vandforsyningsloven kan kommunen udforme og vedtage en indsatsplan, der fastsætter konkrete afskæringskriterier/beskyttelsesniveauer for et indvindingsopland. Der er ikke på nuværende tidspunkt vedtaget en endelig indsatsplan for området omkring Vandborg. For projektet på Nørgårdvej 15 gælder her det generelle beskyttelsesniveau for grundvand fra Husdyrloven.

Dette beskyttelsesniveau er overholdt i det søgte projekt.

Der er således ikke hjemmel til at skærpe kravene til projektet i forhold til grundvandsbeskyttelsen.

Jeg har adspurgt vores grundvandsafdeling om den nuværende tilstand for indvindingsoplandet omkring Vandborg, og beskeden er, at grundvandet i dette område er godt beskyttet, og at det søgte projekt ikke udgør en risiko for drikkevandet.

I det tilfælde, at der allerede nu forelå en vedtaget indsatsplan, ville det søgte projekt kunne forpligtes til at leve op til denne indsatsplans beskyttelsesniveau.

Læhegn:

Kommunen har ikke myndighed til at forlange, at der anlægges læhegn mellem marker på privat grund.

Kommunen har ej heller hjemmel til at regulere omformninger eller vedligeholdelse af privatejede læhegn, dog undtaget dels forhold, som er underlagt hegnsyn, eksempelvis i situationer hvor mangelfuld vedligehold fører til gener hos omboende, dels forhold, som kan udgøre en trafikalsikkerhedsrisiko – altså hvor læhegn hindrer frit udsyn, eller skærmer for brug af vejrabatten.

Udsving i antal dyr og afgangsvægt:

Der godkendes som udgangspunkt et dyrehold på 10.500 slagtesvin med et vægtinterval på 30-115 kg.

I praksis er det umuligt at producere det enkelte svin i et præcist defineret vægtinterval. Det er almindelig praksis, at der accepteres et vist udsving i dyrenes ind – og afgangsvægt – dog accepteres en højere afgangsvægt i reglen ikke, da dette indebærer et potentiel forøget lugtbidrag fra ejendommen. Samtidig må antallet af dyreenheder ikke overskrides, og vilkår for fodereffektiviteten skal til enhver tid overholdes.

Et ”vist udsving” er umiddelbart et vidt begreb, og vi foretager ved tilsyn med ejendomme en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Der ligger to hovedpræmisser bag vores vurdering af miljøgodkendte husdyrbrug: 1) er der sket overtrædelse af godkendelsens vilkår? 2) er der væsentlig risiko for, at produktionen giver større gener hos omboende, end oprindeligt forudsat i godkendelsen? Kan vi svare ja til et af disse to udsagn, vil der ske håndhævelse af forholdet jf. Husdyrlovens bestemmelser.

Gyllekørsel:

Ja, 10.500 slagtesvin/år medfører store mængder husdyrgødning, og der vil ske en forøget transport af gylle fra Nørgårdvej 15, da produktionen forøges med cirka 6.200 producerede slagtesvin om året.

Transport af gylle til udbringningsarealer længere end 10 km fra gyllebeholderen skal ske med lastbil. Herudover er selve transporten af gylle reguleret af Færdselsloven, og kan ikke reguleres i miljøgodkendelser.

Det er almindelig praksis, at udbringningen sker over kortere perioder i forår og efterår, hvor det er mest gunstigt for afgrøderne.

Jeg bør afsluttende bemærke, at Natur- og Miljøklagenævnet i adskillige sager giver udtryk for en generel opfattelse af, at det åbne land er "landbrugets erhvervsområde", og at man som borger i det åbne land alt andet lige må tolerere større påvirkninger fra landbrugets aktiviteter, end borgere i byer og sommerhusområder. (Hermed ikke sagt, at landbruget ikke bør udvise godt landsmandskab og minimere generne af deres aktiviteter – vi ønsker naturligvis, at alle optræder ordentligt og hensynsfuldt.)

Med venlig hilsen

Simon Bach Nielsen

Miljøingeniør

Tlf.: 96 63 11 12

Mail: Simon.Bach.Nielsen@lemvig.dk

Hørings svar fra Aagade 33, 9620 Aalestrup, ansøgers rådgivers svar og Lemvig Kommunes bemærkninger (*blå tekst*) (mailkorrespondance):

1

§12-miljøgodkendelse af Nørgård

Nabohøring – fra Elsebeth og Ejner Noe, ejere af Nørgårdvej 22, 7620 Lemvig.

S.nr: 92549.

Vi købte for godt ti år siden Nørgårdvej 22, som på det tidspunkt var saneringsmoden. Ejendommen fungerer i dag som vores fritidsbolig.

Vi overvejer at flytte til Vandborg og placere vores midler der, når vi om ikke så mange år er færdige med vores arbejdsliv.

Vi er ikke interesserede i at bo i et "område for frilandsmuseum", og vi kan kun glæde os over, at der drives rentabelt og bæredygtigt landbrug i vores nabolag. Det er en stor del af forudsætningen for at holde liv i området, og vi ville finde det uinteressant at bo i Vandborg, hvis det kun var et sted for kunstnere og pensionister.

Vi har stor respekt for ansøgeren, og anerkender betydningen af hans produktion for området.

Vi vil alligevel pointere, at der kan opstå gener for naboerne ved landbrugsdrift. De væsentligste gener vi oplever vedrørende svineproduktion opstår på varme dage i stille vejr. Da kan vi opleve, at svinelugten, som kommer fra alle verdenshjørner, lægger sig som en tung dyne og gør udendørs ophold ubehageligt.

Når det blæser lidt, skiftes luften hurtigere ud, og det er som regel til at leve med. Lugten kan dog være stram, når der køres gylle på nabomarkerne.

I "Forslag til miljøgodkendelse af Nørgårdvej 15" fra Lemvig Kommune anføres det at: "Det vurderes, at der i projektet anvendes den bedste tilgængelige teknik". Vi er naturligvis interesserede i at vide, hvad dette indebærer. Vi er beroligede, hvis dette bliver efterlevet, da vi mener at vide, at det teknisk er muligt at eliminere langt de fleste gener for omgivelserne, der er forbundet med svineproduktion.

I "Forslag til miljøgodkendelse af Nørgårdvej 15" er der en grundig beskrivelse af støjgener fra bedriften. Disse oplever vi ikke som det største problem. Det er faktisk mere problematisk med tunge landbrugsmaskiner, der støjer en del, forårsager skader på de små biveje og arbejder døgnet rundt. Det sidste er dog et nødvendigt onde, da man som landmand er nødt til at arbejde i marken, når det er det rette tidspunkt.

Vi kan i "Forslag om miljøgodkendelse" ikke finde et afsnit omhandler eventuelle lugtgener udover at der vurderes, at "der ikke er væsentlig risiko for lugtgener" (1.2).

Er der intet forarbejde gjort angående dette?

Er der planlagt kontrolmålinger i forbindelse med lugtgener?

Nørgårdvej 15 ligger ikke i umiddelbar nærhed af vores bolig, men dog mod sydvest, hvor vinden ofte kommer fra. Skulle udvidelsen af bedriften på Nørgårdvej 15 imod forventning medføre større lugtgener end de nuværende, ville en flytning til Nørgårdvej 22 blive mindre attraktiv for os.

Vi vil bede om at få tilsendt Lemvig Kommunes miljøgodkendelse, så snart denne foreligger.

Med venlig hilsen

Elsebeth og Ejner Noe
Aagade 33
9620 Aalestrup

Aalestrup 21. maj 2013

Lemvig Kommune
Teknik & Miljø
Rådhusgade 2
7620 Lemvig
teknik@lemvig.dk

23. maj 2013

Til Teknik & Miljø – Lemvig Kommune

Vedr. §12- miljøgodkendelse af Nørgårdvej 15 -nabohøring

I forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelse for slagtesvin-ejendommen Nørgårdvej 15, har Elsebeth og Ejner Noe - Nørgårdvej 22 - fremfør bekymring for øgede lugtgener i forbindelse med udvidelsen, da de har en lystejeendom forholdsvis tæt på Nørgårdvej 15.

I forbindelse med miljøansøgninger bliver der beregnet en lovgivningsbestemt minimumsafstand mht. lugt til naboer, byzone og samlet bebyggelse. I den aktuelle sag er minimumsafstanden til naboer beregnet til ca. 300 m (se nedenstående tabel).

Områdetype	Lovens krav- minimum afstand (m) (geneafstanden)	Afstand til område (m)
Byzone/sommerhusområde	790,04	~2325,39
Samlet bebyggelse	607,91	~843,78
Enkelt bolig (Nørgårdvej 2)	301,79	~420,45

Nørgårdvej 22 er beliggende ca. 600 m fra lugtcentrum, minimums geneafstande er derved overholdt med ca. 100 %. Beregningerne er foretaget ved fuld produktion.

Da afstanden til omkringboende i flg. Lovgivningen er opfyldt, har ansøger ikke foretaget yderligere i denne henseende. Generelt skal det siges at ejendommen er yderst veldrevet med stor systematik i produktionen, det være sig i forbindelse med rengøring og gyllehåndtering. Disse faktorer er medvirkende til at lugtniveauet på ejendommen holdes på et minimum.

Ansøger gør opmærksom på at han sætter pris på den sobre tone i brevet fra Elsebeth og Ejner Noe og at de har forståelse for landbrugets vilkår.

Hvis der er yderligere opklarende spørgsmål kan undertegnede kontaktes på mail eller telefon.

Med venlig hilsen

Alice Nielsen
Miljøkonsulent, Lemvigegnens Landboforening
Tlf. 9663 0557 Mobil 2476 5395
Mail: an@lemvig-landbo.dk

Svar til høringsvar om miljøgodkendelse af Nørgårdvej 15, 7620 Lemvig

Til Elsebeth og Ejner Noe.

Tak for jeres høringsvar.

Indledningsvist vil jeg gerne takke for et ordentligt og høfligt høringsvar.

Jeg har modtaget kommentarer fra ansøgers rådgiver, som er vedlagt dette brev.

Jeres svar har ikke umiddelbart givet anledning til ændringer i forslaget til miljøgodkendelse, men jeg håber at de nedenstående bemærkninger kan belyse sagen.

Den endelige afgørelse om godkendelse vil blive fremsendt til jer.

I er til enhver tid velkommen til at kontakte mig for supplerende oplysninger, jeg har telefon 96 63 11 12 og mail si-mon.bach.nielsen@lemvig.dk.

Lugtforhold

De væsentlige lugtkilder på Nørgårdvej 15 er ventilationsluft fra stalde og lugt fra gyllebeholder ved udslusning af gylle. Hertil kommer lugtgener ved gylleudbringning. Øvrige lugtkilder i form af foder, svinetransporter og affaldsoplæg, herunder døde dyr, er mindre væsentlige, på grund af afstanden fra ejendommen til omboende.

Bedste tilgængelige teknik

Begrebet bedste tilgængelige teknik indebærer, at et projekt skal forurene så lidt, som det er teknisk og økonomisk muligt for den enkelte branche.

I forhold til lugt fra svinestalde er der i dag ikke udviklet teknologier, som giver en effektiv lugtreduktion uden væsentlige meromkostninger.

Der er udviklet ventilationsanlæg med indbygget luftrensning, som har vist stor effekt på ammoniakrensning, men kun be-

23. maj 2013

Teknik & Miljø

Rådhusgade 2
7620 Lemvig
Telefon: 9663 1200

Mail: teknik@lemvig.dk
J.nr.: 09.17.18P19-0061
S.nr.: 92549
B.nr.: 685111

Ref.: SIBN
Dir.tlf.: 9663 1112

KB: 172,
Version 5,
Q-gruppen 27/3-2013

grænset eller ingen lugtreduktion. Udfordringen i forhold til lugtreduktion er, at lugt er sammensat af tusindvis af forskellige stoffer, som har hver deres egenskaber, og derfor skal "bekæmpes" på forskellige måder.

Samtidig kommer lugten fra en meget stor luftmængde, op til 100 m³/time pr. svin. I dette projekt svarer det i en spidsbelastningssituation (en varm sommerdag) til en luftmængde på omkring 250.000 m³/time.

Disse udfordringer betyder, at lugtreduktionsteknologierne i landbruget fortsat er forholdsvist uprøvede og uforholdsmæssigt omkostningstunge.

Den bedste tilgængelige teknik i forhold til lugt fra husdyrbrug er centreret omkring god management - altså at lugtgener forebygges i den daglige drift. Dette sker blandt andet ved at være opmærksom på en række forhold:

sikre et konstant solidt flydelag på gyllebeholdere

rengøre stalde grundigt og jævnligt

rengøre ventilationsanlæg jævnligt

Pumpe gylle til gyllebeholder på hensigtsmæssige tidspunkter

tømme/bortskaffe affaldsoplæg, herunder foderrester, regelmæssigt

Hertil kommer generelle lovkrav, som for eksempel overbrusning af stier, som i varme perioder hjælper til at afkøle dyrene, så "søleadfærd" forebygges.

Ud fra den miljøtekniske beskrivelse af staldindretning og drift og ejendommens egenkontrol, vurderes ejendommen at blive drevet optimalt i forhold til at begrænse lugtgener. Ejendommen har blandt andet manualer for rengøring,

Nørgårdvej 15 fremstår i dag som et veldrevet husdyrbrug. Ansøger driver flere store husdyrbrug i området og det er kommunens opfattelse, at ansøger på alle ejendomme udviser godt landmandsskab med videst muligt hensyn til og respekt for omgivelserne.

Omgivelserne

Jeres ejendom er omgivet af flere større husdyrbrug. Allerede inden udførelsen af det søgte projekt må der være risiko for lugtgener fra husdyrbrug. Typen af husdyrbrug har dog noget at sige, da lugten af frisk græsensilage fra et kvægbrug ofte opleves positivt, hvor lugten af svinegylle opleves som ubehagelig.

Inden for 1.000 meter af jeres ejendom ligger der fire øvrige store husdyrbrug, som kan være kilder til lugtgener. Ud fra denne betragtning vurderer jeg ikke, at oplevelsen af lugtgener vil ændres mærkbart på jeres ejendom som følge af dette projekt.

Da jeres hverdag ikke endnu er på Nørgårdvej, vil I ikke opleve en "før og efter"-situation, men kun "efter"-situationen. Det vil ikke i praksis kunne dokumenteres om der reelt set sker en forværring af lugtforholdene på grund af projektet.

Jura

Der er fastlagt et beskyttelsesniveau for lugt i Husdyrloven, som skal overholdes. Beskyttelsesniveauet beregnes som en minimumsafstand mellem projektet og de omkringboende i henholdsvis enkeltboliger, samlede bebyggelser og byzoner. Beregningen er baseret på antal og typer af husdyr, samt staldsystemet i det givne projekt.

I dette konkrete projekt er beskyttelsesniveauet overholdt.

Afstandskravet til nærmeste nabo er 302 meter, og den opmålte afstand er 420 meter. Afstanden til jeres ejendom er cirka 600 meter.

Natur- og Miljøklagenævnet har behandlet en række klager over lugt fra husdyrbrug. Nævnet har indtil nu haft en praksis, hvor klager afvises, hvis beskyttelsesniveauet er overholdt. Nævnet henviser i deres afgørelser til, at beboelser i det åbne land ligger i landbrugets erhvervsområde, og at visse gener må tolereres. Nævnet stiller i disse situationer ikke krav om, at der skal anvendes særlige teknologier til luftrensning.

Den juridiske vurdering af "væsentlige" lugtgener er altså knyttet tæt til, om beskyttelsesniveauet er overholdt, og vi har derfor i denne sag ikke hjemmel til at forlange særlige lugtreducerende tiltag.

Hvis der mod forventning opstår væsentlige lugtgener fra et husdyrbrug kan kommunen til enhver tid påbyde, at der foretages lugtmålinger og lugtreducerende tiltag. Dette er dog en praksis der kun yderst sjældent tages i anvendelse, og på almindeligt veldrevne husdyrbrug i lovlig drift har vi i praksis kun en yderst begrænset hjemmel til at forlange forbedringer.

Transport

I ejendommens miljøgodkendelse kan vi regulere intern transport på ejendommen. På offentlig vej reguleres maskiner fra ejendommen af Færdselsloven, og vi har ikke som kommune myndighed til at kræve en særlig adfærd, herunder støjniveau, fra maskiner, der kører ud fra en miljøgodkendt ejendom.

Kommunen er forpligtet til at vedligeholde det offentlige vejnet, og skader på Nørgårdvej, uanset herkomst, skal naturligvis udbedres.

Der stilles vilkår om støjgrænser i miljøgodkendelsen. Dette vilkår er rettet mod aktiviteter på ejendommen, og gælder således ikke støjen fra ejendommens traktorer, når de kører på offentlig vej til og fra ejendommen.

Venlig hilsen

Simon Bach Nielsen

Miljømedarbejder

I forbindelse med behandlingen af sagen kan det være nødvendigt, at Lemvig Kommune indsamler, behandler og videregiver oplysninger, der er nødvendige for sagens behandling. Ifølge persondataloven har man blandt andet ret til at bede om indsigt i de oplysninger, der behandles, ret til at gøre indsigelser mod, at oplysningerne behandles, ret til at berigtige Lemvig Kommunes oplysninger samt ret til at klage over behandlingen til Datatilsynet. Forvaltningsloven og offentlighedsloven giver normalt også mulighed for at få indsigt i sagen.

Lemvig Kommune sender og modtager breve, dokumenter og andre informationer fuldt elektronisk via e-post og websider. Adressen til Teknik & Miljø er: teknik@lemvig.dk

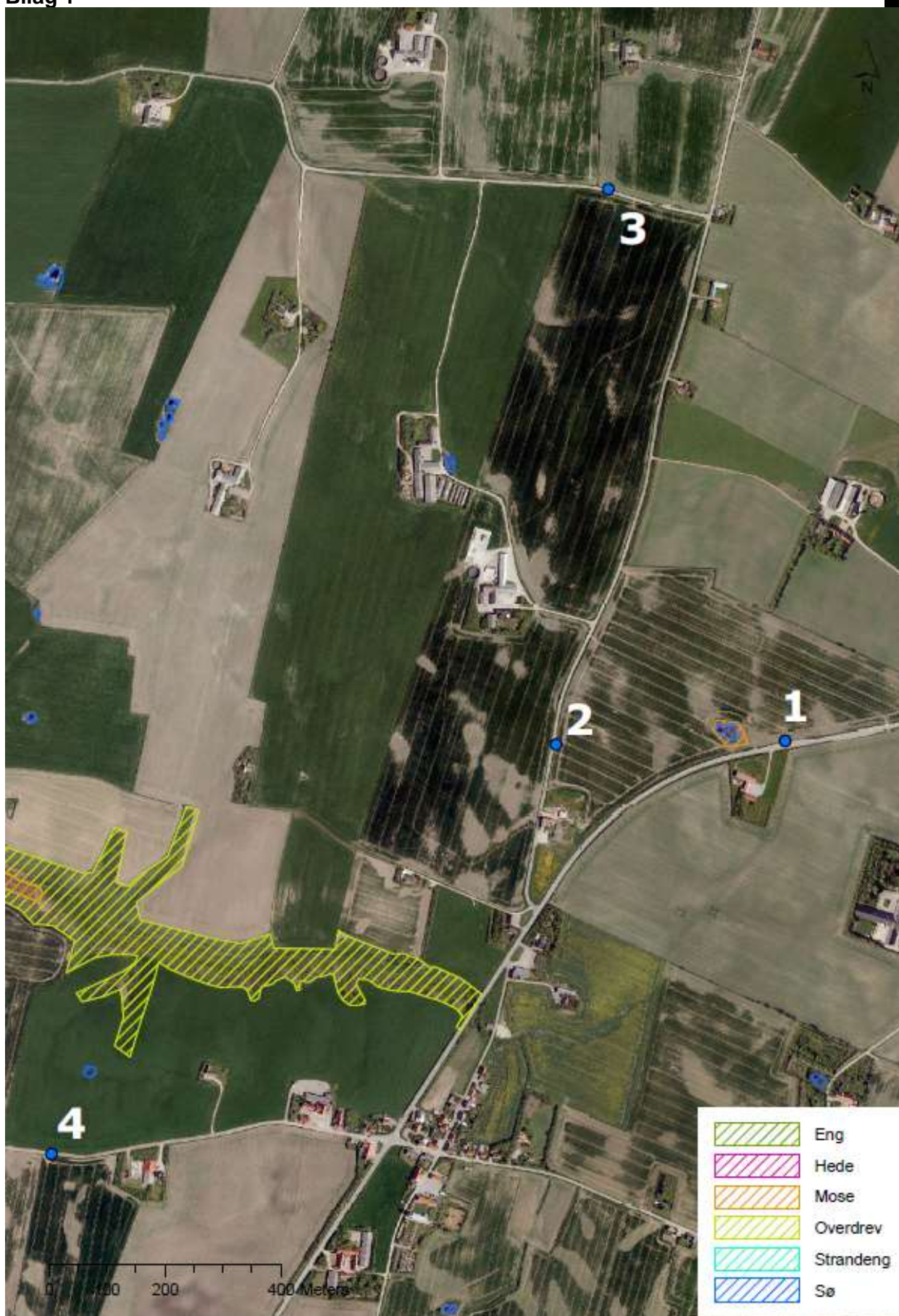

Bilag

Bilag 1

Punkt 1. Cirka 500 m ØSØ for Nørgård. Delvist skjult bag Nørgård ligger nabogården, Sønder Munksgård. Nørgård ligger på en bakkeø og er synlig i landskabet fra øst. Den projekterede stald vil set herfra ikke i væsentlig grad ændre på gårdens fremtræden eller oplevelsen af landskabet.

Punkt 2. Cirka 250 m SØ for Nørgård, som ligger i forgrunden i fotoets højre side. Længst til venstre ses gården Dalgårde, mens nabogården Sønder

Munksgård ligger delvist skjult bag Nørgård. Den projekterede stald vil ikke i væsentlig grad ændre oplevelsen af ejendommen herfra.

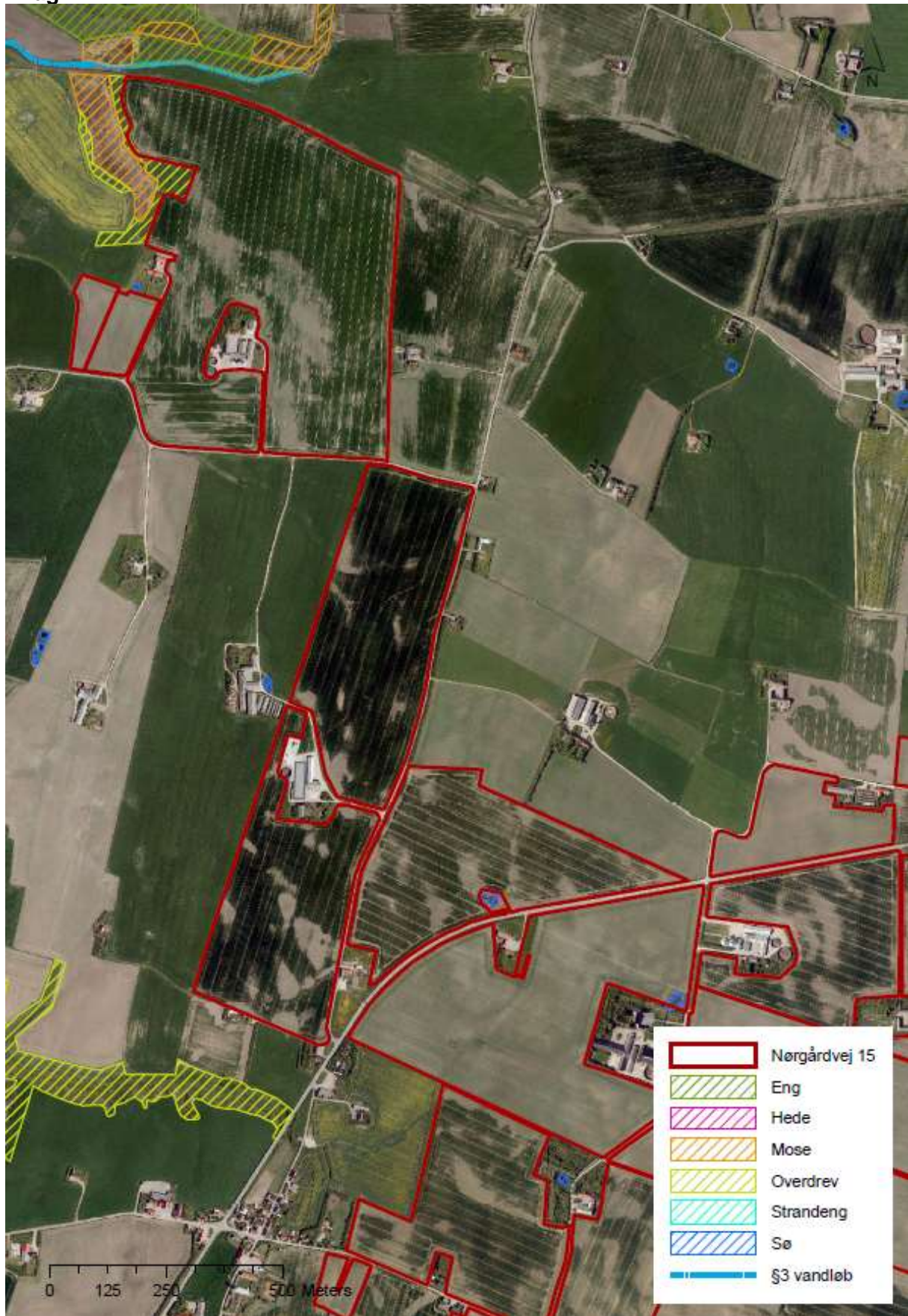
Punkt 3. Cirka 700 m nord for Nørgård. Til højre for Nørgård ses Munksgård. Gavlen på den projekterede stald vil fremhæve ejendommens udtryk set fra nord, uden dog at påvirke indsigtskiler til særlige bagvedliggende landskabsrum.

Punkt 4. Cirka 1,2 km SV for Nørgård. Fra venstre ligger Dalgårde, enkeltbeboelsen Nørgårdvej 9 og delvist skjult bag denne, Munksgård. Til højre herfor ligger Nørgård, hævet i terrænet. Den projekterede stald kan til en vis grad fremhæve Nørgård i landskabet, dog uden at forstyrre landskabsoplevelsen som helhed.

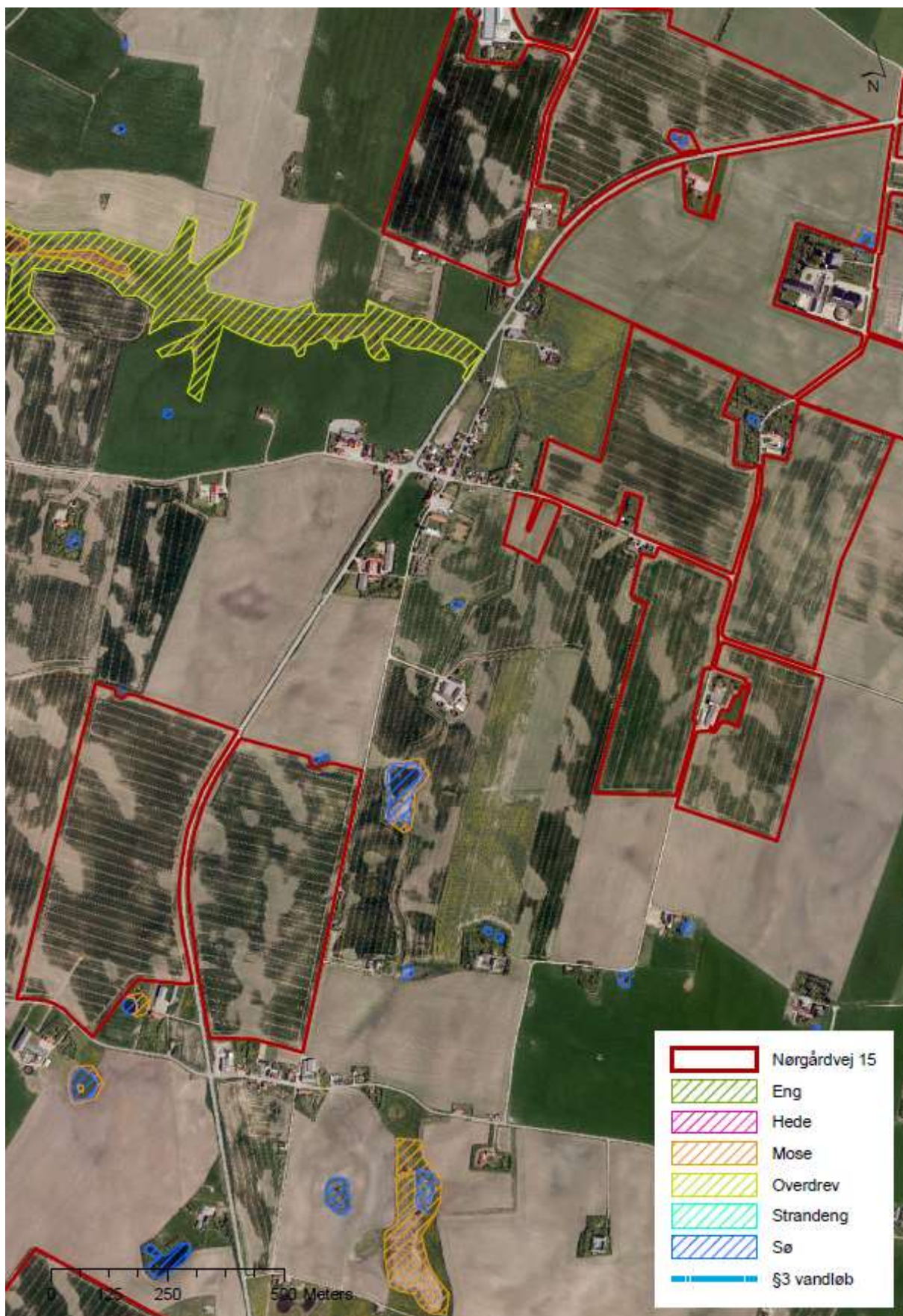

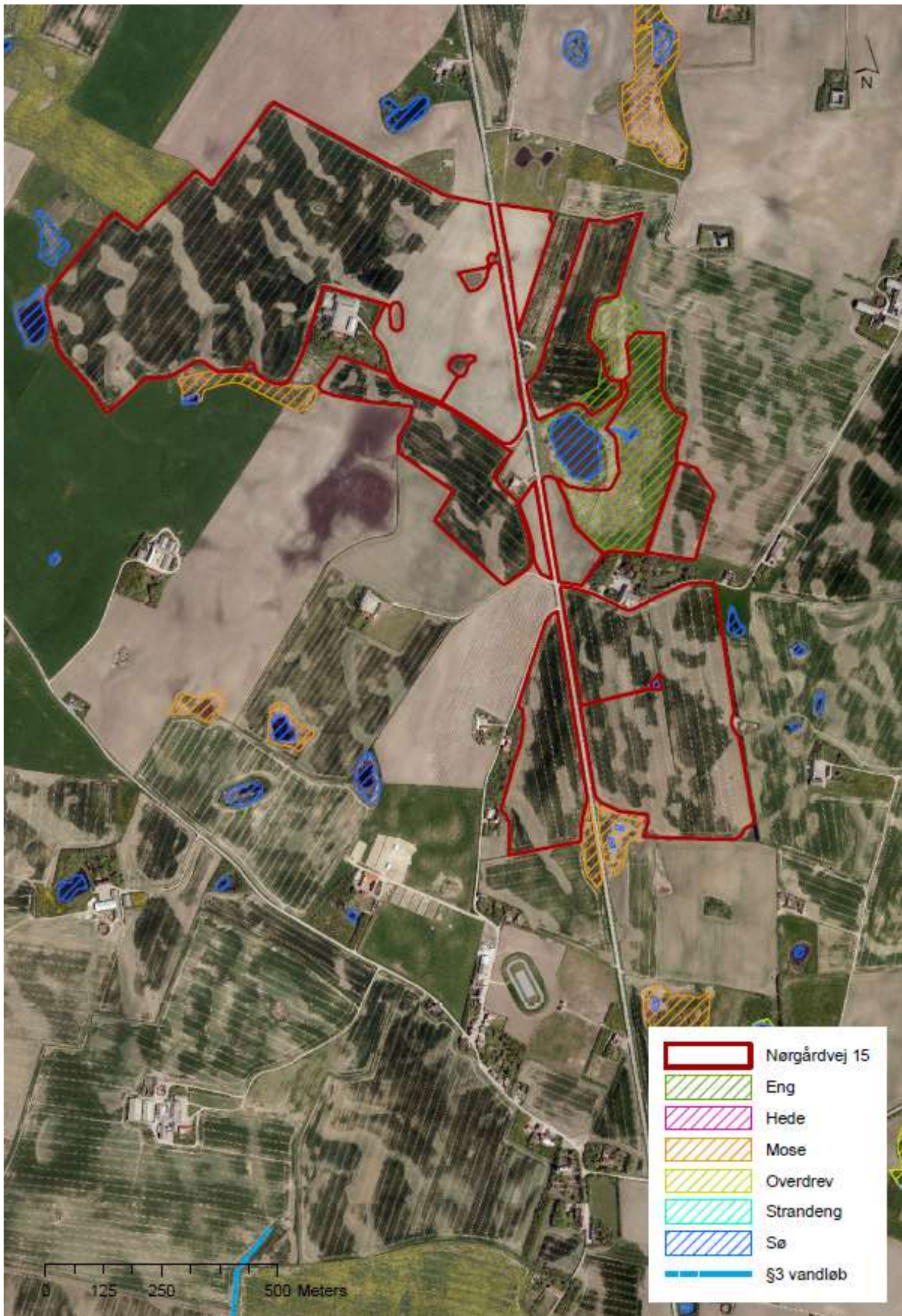
Bilag 2

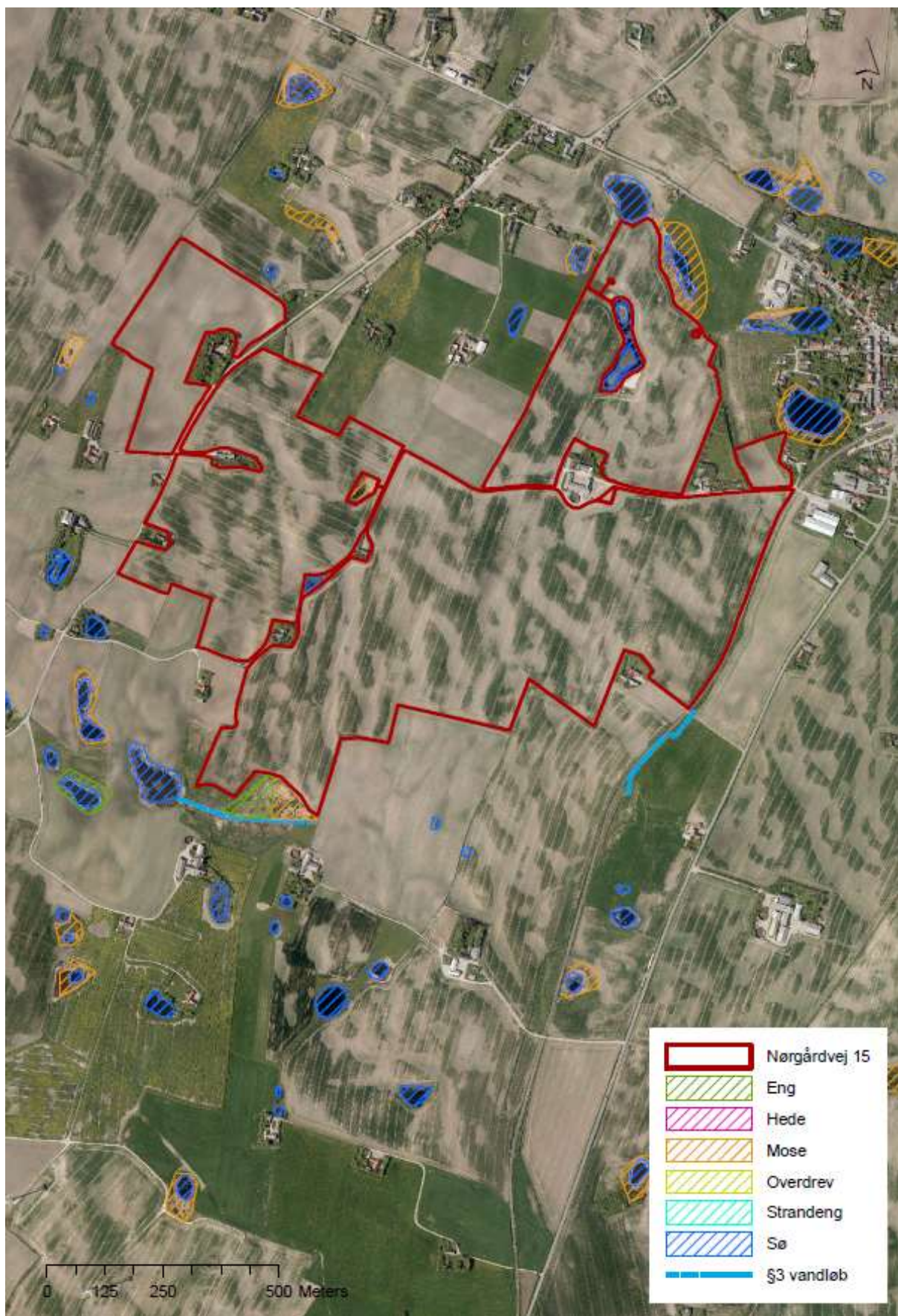

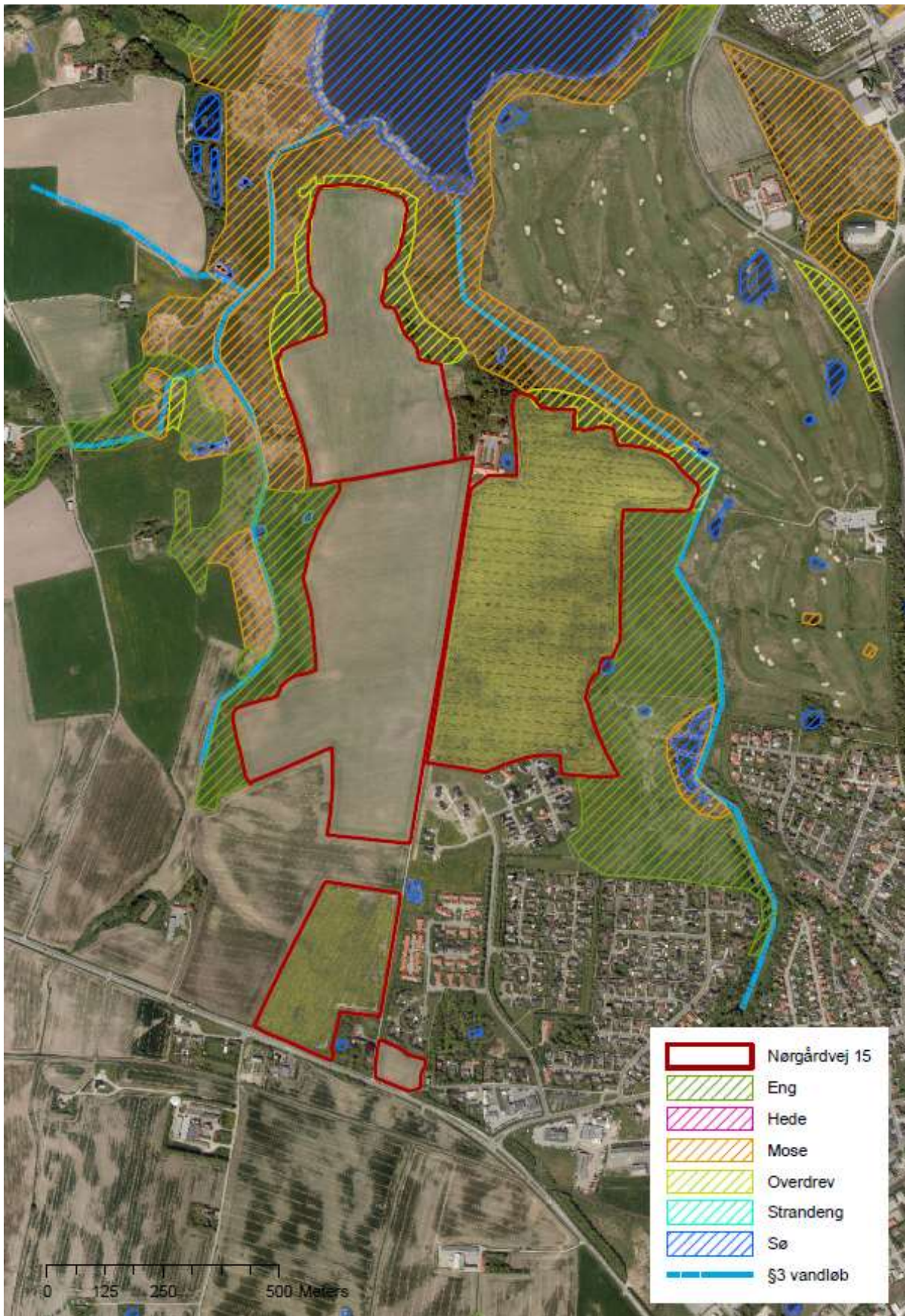

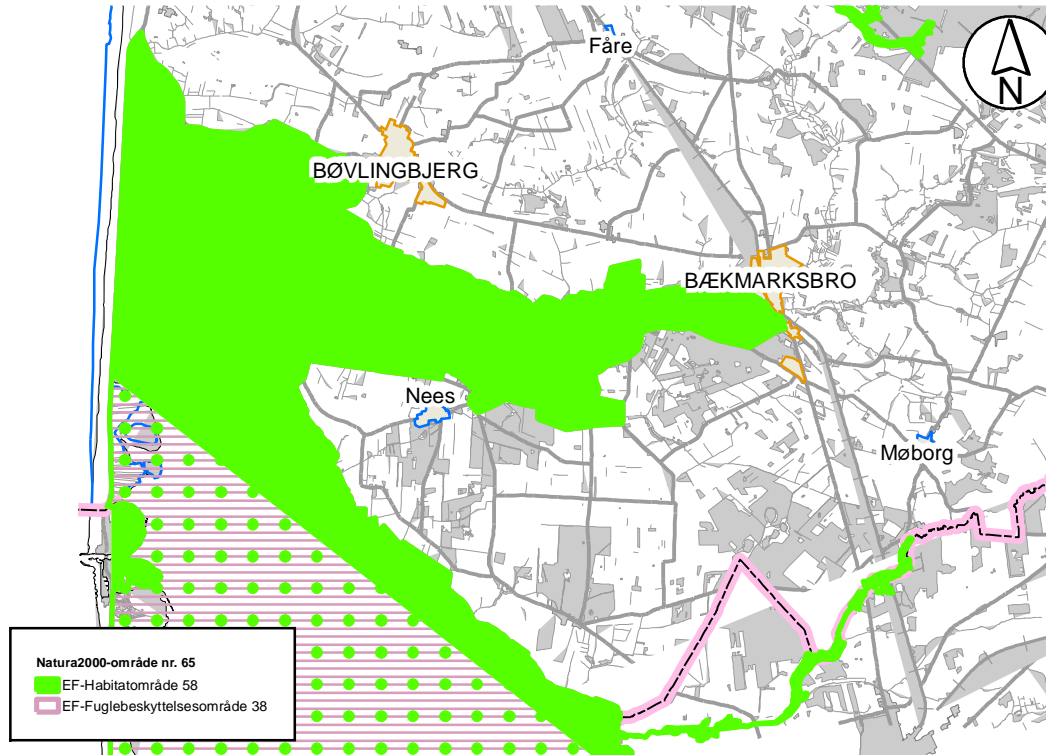

Bilag 3

Beskrivelse af Natura 2000 område nr. 65, Nissum Fjord

Natura 2000 område nr. 65 omfatter 10.967 ha (6430 ha fjord, 4.537 ha land) og udgøres af 1 EF-fuglebeskyttelsesområde (F38) samt 1 EF-habitatområde (H58).

Natura 2000 område nr. 65

Nissum Fjord ligger som en lavvandet brakvandslagune bag den smalle klittange, Bøvling Klit. Fjorden er opdelt i tre bassiner, Ydre Fjorde (Yder Fjord og Bøvling Fjord), Mellem Fjord og Felsted Kog, der afviger i økologiske kår og biologi. Ved Torsminde har Nissum Fjord forbindelse til Nordsøen via en sluse. Området nord for Torsminde fremtræder i dag som en mosaik af saltpåvirkede eller ferske græsningsarealer, høslætarealer samt ubenyttede områder, der henligger med højt græs, rørskov eller strandrørsump. Langs fjordens nord- og østside findes rørsump og strandrørsump i varierende bredde hvor især tagrør og strandkogleaks indgår. Indfjorden og Felsted Kog er omgivet af udstrakte rørskove. Fjanne Grønne, syd for Torsminde, består af strandeng, strandrørsump og strandoverdrev. Området indeholder også mindre partier med klitnatur øst for Torsmindevejen hvor vejen gennemskærer nogle af de østligste klittunger af Bøvling Klit. Mere klitnatur findes forskellige steder mellem Nørre Fjand og Felsted Odde samt på Fjandø i forbindelse med gamle strandvoldsdannelser. Ved Nørre Fjand ligger også et mindre hedeareal med både våd og tør hede. Syd for Bøvlingbjerg ligger fire søer, Indfjorden, Tangsø, Byn og Søndersund.

omgivet af ferske enge og rørsump. De fire søer huser i danske sammenhænge en meget artsrig undervandsflora.

Området ved Nissum Fjord er udpeget for at beskytte naturværdier hvor de væsentligste er selve lagunen, de omgivende strandenge og områdets forskellige søtyper. Endvidere er formålet at beskytte levesteder for en lang række arter, hvor de truede arter plettet rørvagtel, almindelig ryle, brushane, splitterne, dværgterne og vandranke er de vigtigste.

Hertil rummer området en række forskellige naturtyper med mere begrænset udbredelse, f. eks klitnaturtyper, vandløb, overdrev og skovnatur. Fuglebeskyttelsesområdet er udpeget for en lang række af yngle- og trækfugle.

Nissum Bredning er sårbart Natura 2000 område.

EF-habitatområde H58

I habitatområderne skal der sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige naturtyper og arter, som det enkelte område er udpeget for.

Herunder er listet de specifikke naturtyper og arter der udgør udpegningsgrundlaget for EF-habitatområdeområder nr. H58. Det foranstillede tal er artens/typens internationale nummer og de særligt truede naturtyper og arter på europæisk plan (såkaldt prioriterede) er angivet med stjerne (*):

1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1103 Stavsild (*Alosa fallax*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

1831 Vandranke (*Lurionium natans*)

1150 * Kystlaguner og strandsøer

1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

1330 Strandenge

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)

2160 Kystklitter med havtorn

2190 Fugtige klitlavninger

2310 Indlandsklitter med lyng og visse

2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene

- 3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)
- 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
- 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3260 Vandløb med vandplanter
- 4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
- 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7230 Rigkær
- 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
- 91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
- 91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

EF-Fuglebeskyttelsesområde F 38

Grundlaget for disse fuglebeskyttelsesområder er fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979, der har som formål at beskytte og forbedre vilkårene for de vilde fuglearter i EU. Udpegningsarterne skal være angivet på EF-fuglebeskyttelsesdirektivet bilag 1, jf. artikel 4, stk. 1 eller artikel 4, stk. 2.

De enkelte EF-fuglebeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte en række specifikke fuglearter samt disses levesteder (jf. udpegningsgrundlaget). Fælles for fuglearterne er, at de tilhører én af to kategorier:

1. De er truede, følsomme overfor ændringer af levesteder, sjældne eller særligt opmærksomhedskrævende på anden måde.
2. De er regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter i antal af international eller national betydning.

Udpegningsarterne for F38 er listet nedenfor:

(artikel 4, stk. 1)

Rørdrum, Ynglefugl

Pibesvane, Trækfugl

Sangsvane, Trækfugl

Bramgås, Trækfugl

Rørhøg, Ynglefugl

Plettet rørvagt, Ynglefugl

Klyde, Yngle- og trækfugl

Hvidbrystet præstekrave, Ynglefugl
Pomeransfugl, Trækfugl
Engryle, Ynglefugl
Brushane, Ynglefugl
Lille kobbersneppe, Trækfugl
Splitterne, Ynglefugl
Fjordterne, Ynglefugl
Havterne, Ynglefugl
Dværgterne, Ynglefugl

(artikel 4, stk. 2)

Knopsvane, Trækfugl
Kortnæbbet gås, Trækfugl
Lysbuget knortegås, Trækfugl
Pibeand, Trækfugl
Krikand, Trækfugl
Spidsand, Trækfugl
Toppet skallesluger, Trækfugl
Stor skallesluger, Trækfugl

Trusler for område nr. 65 (habitat og fuglebeskyttelsesområde)

- Naturarealerne bliver for små og for isolerede pga. tilgroning, afvanding, tilplantning og opdyrkning og der mangler spredningsmuligheder for arterne.
- Næringsstofbelastning og deraf følgende eutrofiering. Indfjorden, Tangsø, Søndersund og Byn er påvirket af næringsstoffer fra oplandet og/eller fosfor (også fra oplandet) frigivet fra søbunden. Nissum Fjords tre bassiner er påvirket af store tilledninger af næringsstoffer fra oplandet især Felsted Kog bassinet, hvor Storåen har sit udløb. På grund af den øgede belastning med næringsstoffer er ålegræssets udbredelse kraftigt reduceret fra starten af 1960'erne til i dag.
- Belastning med organisk stof. Damhus Å er belastet med organisk stof.
- Miljøfarlige/forurenende stoffer. Der er konstateret forekomster af pesticider og andre stoffer som kan være problematiske i forhold til påvirkning af økosystemet i Felsted Kog og i Mellem Fjord.
- Tilgroning er både en trussel for naturtyperne og deres vegetation men også for de mange trækfugle hvis fourageringsmuligheder forringes.

- Uhensigtsmæssig hydrologi. I Nissum Fjord er en slusefjord og slusepraksis har stor indflydelse på saltholdigheden og vandstanden i fjorden. I vinterhalvåret er saltholdigheden typisk meget lav grundet stor vandtilførsel fra Storåen. Saltholdighedsforholdene er afgørende for planternes udbredelse i fjorden, og store udsving kan være kritiske for planterne. Specielt strandengene er afhængige af saltvandspåvirkning, og denne naturtypes udbredelse og tilstand relaterer derfor i nogen grad til slusepraksis. Mange arter, især ynglefugle, stiller krav til vandstandsforhold, og nogle arter stiller krav til forholdsvis lav saltholdighed på ynglepladserne. Derudover er der udtørring som følge af dræning og grøftning, der udgør især en trussel mod forekomsterne af strandenge og ferske enge og påvirker dels naturtypernes tilstand samt deres kvalitet som levested og yngleplads for mange af udpegningsgrundlagets fuglearter.
- Luftbåren deposition af kvælstof overskrider laveste tålegrænse⁴ (10 kg N/ha/år) for alle terrestriske naturtyper i området. Højeste tålegrænse (20 kg N/ha/år) er overskredet for mindre arealer med sure overdrev og grå/grøn klit. For Visse-indlandsklit, græs- indlandsklit, tør hede og elle- askeskov og skovbevokset tørvemose er højeste tålegrænse (20 kg N/ha/år) overskredet for hele arealet. Det samme gør sig gældende for de to sø naturtyper: søbred med småurter og kransnålalge-sø (maks. 10 kg N/ha/år).
- Uhensigtsmæssig drift. Intensiv skovdrift kan medføre, at områdets meget beskedne arealer med skovnaturtyper forringes eller ødelægges.
- Invasive arter der udkonkurrerer den naturlige vegetation. Især bjerg-fyr er konstateret på flere klitnaturtyper samt på våd og tør hede.
- Fysisk påvirkning. Som en følge af nuværende og tidligere tiders reguleringer og hårdhændet vandløbsvedligeholdelse betyder, at mange af vandløbene inden for området er præget af generelt dårlige fysiske forhold. Rørdrum og i mindre grad rørhøg og plettet rørvagtel er afhængig af større forekomster af gamle rør i rørsumpen, således at rørhøst eller anden arealmæssig begrænsning af større sammenhængende rørskove kan skade arternes ynglemuligheder.
- Prædation fra især ræv og mink (især på de jordrugende vadefugle og terner). Skarv udgør en trussel for laksebestanden, fordi de jager smolten, når den vandrer fra Storåen til fjorden.

Målsætning

Den store kystlagune Nissum Fjord og de omgivende strandenge karakteriserer i Natura 2000-området. Herudover indgår der

---

⁴ "den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedstetilgængelige viden".

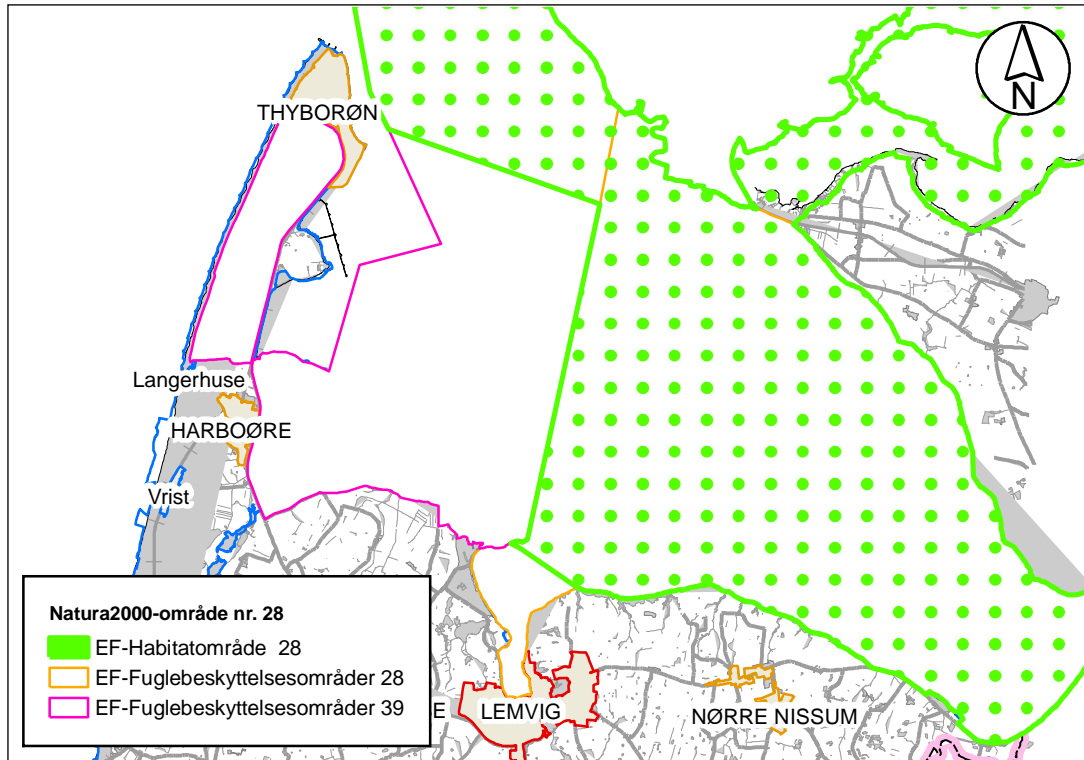
flere større søer som vigtige landskabselementer. Nissum Fjords tre bassiner (Yder Fjord, Mellem Fjord og Felsted Kog) og de større søer i området (Indfjorden, Tangsø, Søndersund og Byn) og vandløbene sikres god-høj naturtilstand. Dette forudsætter en god vandkvalitet. De marine områder bør have en under- vandsvegetation med stor horisontal og dybde udbredelse, så- ledes at der er et godt fødegrundlag for områdets mange fugle. Naturtyperne omkring Nissum Fjord sikres en god til høj natur- tilstand. Det gælder især strandenge som arealmæssigt udgør størsteparten af den terrestriske natur. Men også områdets mindre forekomster af artsrige sure overdrev, tørre og våde he- der, klitnaturtyper og rigkær sikres en god til høj naturtilstand. Arealet af våd hede øges, og der bør hvor det er muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne. I området prioriteres le- vesteder for den nationale ansvarsart vandranke. Ligeledes pri- oriteres levesteder for de nationale ansvarsarter knop-svane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget knortegås, pibeand, pibesva- ne, sangsvane og spidsand samt levestederne for de nationalt truede fuglearter alm. ryle, brushane, dværgterne, plettet rør- vagtel og splitterne.

Områdets laksebestand bør sikres, således at den på sigt ikke er afhængig af udsætninger.

Natura 2000 område nr. 28 – Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø

Natura-2000 område nr. 28 omfatter i alt 0933.165 ha hav og landarealer og udgøres af 4 EF-fuglebeskyttelsesområder (F23, F27, F28 og F39) samt 1 EF-habitatområde (H28).

Figur 1: Natura 2000 område nr. 28

Området består af flere store marine delområder bl.a. Nissum Bredning, og består af lavvandede grunde mod vest, samt Limfjordens dybeste område Oddesund mod øst. Midt i området ligger den beskyttede og lavvandede Skibsted Fjord, og længst mod nordøst ligger det vidt forgrenede farvand omkring Agerø. Længst mod vest ligger på Agger og Harboøre Tange en række kystlaguner, som er meget vigtige levesteder for fugle. Strandenge, strandvolde og strandoverdrev dominerer den terrestriske del af området. Langs skræntfoden og i Dover Kil området findes de fleste af områdets værdifulde kildevæld og rigkær, mens områdets klittyper findes på Agger Tange.

I området findes flere naturtyper, som i kraft af deres store arealmæssige udstrækning eller deres høje naturkvalitet er af stor betydning. Således forekommer en meget stor del af Nordjyllands samlede areal med strandenge i området. Strandengene er vigtige levesteder for de truede fuglearter alm. ryle og brushane. Der er store marine værdier i området i kraft af forekomsten af nogle af landets største lavvandede fjordområder. Disse arealer har tidligere rummet vidtstrakte flader med ålegræs. De lavvandede marine områder omkring Agerø er af in-

ternational betydning for lysbuget knortegås. Lagunesøerne på Agger og Harboøre tange er vigtige ynglepladser for især alm. ryle, brushane, klyde og hav- og dværgterne. Tangerne huser desuden væsentlige trækbestande af flere fuglearter. Dertil kommer, at flere af Natura 2000-områdets uforstyrrede holme udgør vigtige ynglelokaliteter. Dover Kil området er unikt i kraft af sine store sammenhængende, men heterogene arealer med habitatnatur. Blandt Kilens vigtigste naturtyper er de store miks-forekomster af kildevæld og rigkær, der rummer flere naturperler med meget varieret flora karakteristisk for naturtyperne. Gul stenbræk, blank seglmos og piberensermos er arter som er eller har været kendt fra området og som på landsplan er meget sjældne. Odder er i dag vidt udbredt i området. Den vestlige del af Nissum Bredning er mindre sårbart Natura 2000 område, mens den østlige del – habitatområdet - er meget sårbart.

EF-habitatområde H28

I habitatområderne skal der sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige naturtyper og arter, som det enkelte område er udpeget for.

Herunder er listet de specifikke naturtyper og arter der udgør udpegningsgrundlaget for EF-habitatområdeområder nr. H28. Det foranstillede tal er artens/typens internationale nummer og de særligt truede naturtyper og arter på europæisk plan (såkaldt prioriterede) er angivet med stjerne (*):

- 1103 Stavsild (*Alosa fallax*)
- 1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1355 Odder (*Lutra lutra*)
- 1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)
- 1393 Blank seglmos (*Drepanocladus vernicosus*)
- 1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
- 1150 * Kystlaguner og strandsøer
- 1160 Større lavvandede bugter og vige
- 1170 Rev
- 1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde
- 1220 Flerårig vegetation på stenede strande
- 1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
- 1330 Strandenge
- 2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

- 2120 Hvide klitter og vandremiler
- 2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
- 2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)
- 2160 Kystklitter med havtorn
- 2170 Kystklitter med gråris
- 2190 Fugtige klitlavninger
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3260 Vandløb med vandplanter
- 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7140 Hængesæk og andre kærksamfund dannet flydende i vand
- 7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
- 7230 Rigkær

EF-Fuglebeskyttelsesområde F 28 (Nissum Bredning)

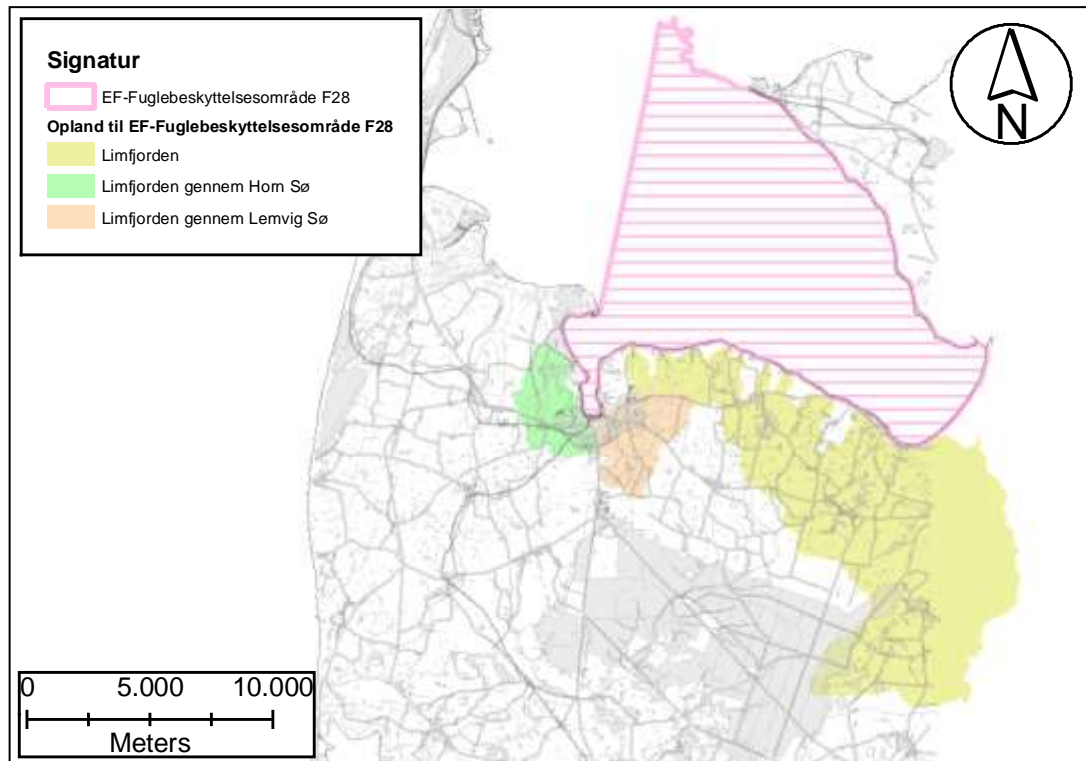
Grundlaget for disse fuglebeskyttelsesområder er fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979, der har som formål at beskytte og forbedre vilkårene for de vilde fuglearter i EU. Udpegningsarterne skal være angivet på EF-fuglebeskyttelsesdirektivet bilag 1, jf. artikel 4, stk. 1 eller artikel 4, stk. 2.

De enkelte EF-fuglebeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte en række specifikke fuglearter samt disses levesteder (jf. udpegningsgrundlaget). Fælles for fuglearterne er, at de tilhører én af to kategorier:

1. De er truede, følsomme overfor ændringer af levesteder, sjældne eller særligt opmærksomhedskrævende på anden måde.
2. De er regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter i antal af international eller national betydning.

Udpegningsarterne for F28 (artikel 4, stk. 2) er Hvinand og Toppet Skallesluger. Begge arter er trækfugle, der opholder sig i området i internationalt betydende antal.

Figur 2: Fuglebeskyttelsesområde F28 og opland

EF-Fuglebeskyttelsesområde F 39 (Harbøre Tange, Plet Enge og Gjeller sø)

Udpegningsarterne for F39 er listet nedenfor:

(artikel 4, stk. 1)

Bramgås, Trækfugl

Klyde, Yngle- og trækfugl

Hvidbrystet præstekrave, Ynglefugl

Engryle, Ynglefugl

Brushane, Ynglefugl

Fjordterne, Ynglefugl

Dværgterne, Ynglefugl

Mosehornugle, Ynglefugl

(artikel 4, stk. 2)

Kortnæbbet gås, Trækfugl

Lysbuget knortegås, Trækfugl

Trusler for område nr. 28 (habitat og fuglebeskyttelsesområder)

- Naturarealerne bliver for små og for isolerede pga. tilgroning, afvanding, tilplantning og opdyrkning og der mangler spredningsmuligheder for arterne.
- Næringsstofbelastning og deraf følgende eutrofiering. Hele Limfjorden er påvirket af for store tilledninger af næringsstoffer fra land. Eutrofiering af vandområder, bl.a. lagunesøerne på Agger Tange, er af samme årsag en trussel for områdets rastende ænder, hvinand, pibeand, krikand og spidsand.

På det terrestriske plan er en række naturarealer samt mulige levesteder for gul stenbræk og blank seglmos truet af randpåvirkning med næringsstofbelastning fra tilstødende dyrkede arealer samt af næringsstofbelastning fra luften. Den luftbårne kvælstofdeposition alene overskrider den nedre tålegrænse⁵ (10 kg N/ha/år) for størstedelen af naturtyperne og arterne.

- Pesticider og gifte i form af en række miljøfarlige stoffer udgør en trussel for både de marine og terrestriske naturarealer og arter.
- Tilgroning er både en trussel for naturtyperne og arter. Tilgroning af tidligere afgræssede engarealer er især en stor trussel for de ynglende vadefugle alm. ryle, klyde og brushane, men tilgroning er også en trussel mod mange trækfugle, fordi fourageringsmulighederne forringes. Tilgroning er ofte et resultat af eutrofiering.
- U hensigtsmæssig hydrologi. U hensigtsmæssig slusepraksis, dræning og grøftning er skyld i form udtørring og ustabil vandstand på de våde naturtyper. Udtørring er en trussel mod naturtypen samt mod fuglenes fourageringsarealer og redepladser.
Især for de ynglende vadefugle klyde, alm. ryle og brushane er periodiske problemer med for lav og for ustabil vandstand på engarealer og lagunesøer en trussel, da det fører til udtørring af fuglenes fourageringsarealer og redepladser. For de trækkende fugle krikand, spidsand og pibeand kan ændret vandstand i fourageringsområderne ligeledes være problematisk, idet deres fødegrundlag herved påvirkes.
- Hindring af landskabsdynamik som følge af anlæg ved Agger Tange er en trussel mod forklit og hvid klit i området, idet naturtypernes naturlige dynamik påvirkes.
- Invasive arter, der udkonkurrerer den naturlige vegetation både på de marine og terrestriske (især bjerg- og klitfyr samt rynket rose) naturtyper.

⁵ "den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedstetilgængelige viden".

- Forstyrrelser af fugleliv. Især terner og vadefugle generes i yngleperioden af rekreative aktiviteter og løse hunde.
- Prædation på ynglesteder fra bl.a. ræve, rotter, krager, store måger og mink udgør en alvorlig trussel mod især de jordrugende vadefugle og terner, idet prædatorerne æder fuglenes æg og unger.
Jagt er en trussel for især områdets rastende ænder, pibeand, spidsand, krikand og for kortnæbbet gås og lysbuget knortegås.
Fiskeri i alle former er en trussel for de marine naturtyper og arter.

Målsætning

Det overordnede mål for Natura 2000-området er, at naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus.

Målet er, at områdets hav- og kystnatur udgør et stort, sammenhængende naturområde med vægt på dynamisk kystudvikling og reetablering af de hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem havet og kysten, med velegnede, udbredte yngle- og rasteområder for hav- og kystfugle samt havpattedyr. De i området arealmæssigt dominerende marine naturtyper samt søer og laguner sikres. De i biogeografisk henseende vidstrakte strandenge sikres ligeledes.

Fuglebeskyttelsesområderne sikres som vigtige, velegnede levesteder for ansvarsarter samt for truede eller sjældne ynglefugle. Kystskrænterne med fine overdrev og klitter sikres. Doverkil sikres som karakteristisk landskabselement i området med meget fine kildevæld og rigkær.

Appendiks A

Appendiks A indeholder følgende ansøgningsmateriale:

Hoveddokument - Beskrivelse af ejendommen og produktionen

Bilag 1 – kort over ejendommen

Bilag 2 – Foreløbige byggetegninger

Bilag 3 – Kort over afstande

Bilag 4 – Kapacitetsberegning (husdyrgødning)

Bilag 5 – Kort over tagrender, gylleledninger, dræn, m.v.

Bilag 6 – Kort over olie, lys, fodring, m.v.

Bilag 7 – Transportveje

Bilag 8 – Oversigt over ejerforhold

Bilag 9,1 – Fosfortal, mark 40-0

Bilag 9,2 – Fosfortal, mark 41-0

Bilag 9,3 – Fosfortal, mark 42 og 43

Bilag 9,4 – Fosfortal, mark 45 og 46

Bilag 10 – BAT-beregning

